

Miten parannamme asukkaiden hyvinvointia vuosina 2024-2025?

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelma:
”Arjen ykkösasiat”

**Graafinen viimeistely tehdään ennen lausunto- ja
palautekierroksen avautumista**

Versio 18.1.2024

Yhdyspintalautakunta hyväksynyt x.x.2024

Aluehallitus hyväksynyt x.x.2024

Aluevaltuusto hyväksynyt x.x.2024

Hyvinvointisuunnitelman otsikot

1. Mitä hyvinvointisuunnitelma tarkoittaa?
2. **Suunnitelma asukkaiden hyvinvoinnin parantamisesta vuosina 2024-2025**
  - 2.1 **Painopisteet ja tavoitteet:** Mihin keskitymme ja mihin pyrimme?
  - 2.2 **Kehittämisen kohteet:** Mihin asioihin toivomme panostettavan, jotta saavutamme tavoitteet?
  - 2.3 **Toimenpiteet:** Mitä teemme?
3. Miten kuntien ja Pohteen **hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin** vaikuttaa asukkaiden hyvinvointiin?
4. Miten teemme **yhteistyötä**?
5. Miten **arvioimme** suunnitelman toteutumista?
6. **Vaikutusten ennakoarviointi:** Mitä voimme saavuttaa, jos hyvinvointisuunnitelma toteutuu?
7. Miten olemme tehneet suunnitelman?

1. Mitä hyvinvointisuunnitelma tarkoittaa?

Hyvinvointikertomus on tehty ennen hyvinvointisuunnitelmaa

Pohteen aluevaltuusto on hyväksynyt Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointikertomuksen 12.6.2023. Tutustu kertomukseen [Pohteen verkkosivulla](#).

Hyvinvointikertomus kertoo viime vuosien tilanteen siitä,

- miten Pohjois-Pohjanmaan asukkaat voivat
- miten asukkaiden hyvinvointi on muuttunut
- mitä olemme tehneet asukkaiden hyvinvoinnin parantamiseksi.

Kertomuksen avulla olemme valinneet asukkaiden hyvinvoinnin kannalta tärkeimmät asiat, joita pitäisi parantaa vuosina 2024-2025.

Sanomme niitä **hyvinvoinnin parantamisen painopisteiksi**.

Mitä hyvinvointisuunnitelma tarkoittaa?

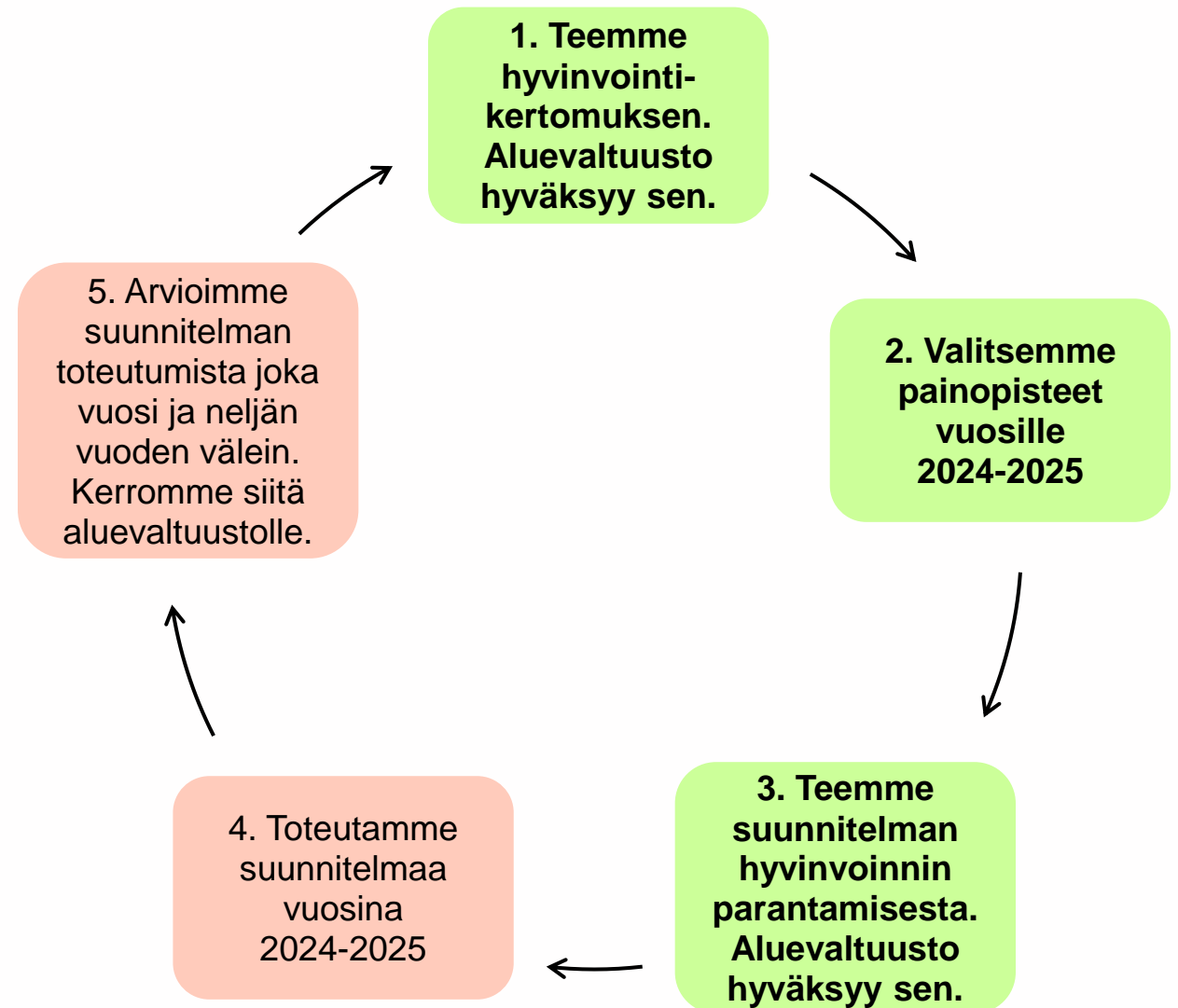
Painopisteiden valinnan jälkeen olemme tehneet suunnitelman siitä,

- **mihin pyrimme (tavoitteet)?**
- **mitä teemme (toimenpiteet)?**
- **miten arvioimme tuloksia ja tehtyä työtä (arviointimittarit)?**

Toteutamme suunnitelmaa vuosina 2024 ja 2025. Arvioimme suunnitelman toteutumista säännöllisesti.

Oikealla oleva kuvio kertoo lyhyesti, miten työ etenee.

Nyt olemme kohdassa 3.

Miksi teemme hyvinvointisuunnitelman?

Hyvinvointialue haluaa parantaa asukkaiden hyvinvointia.

Haluamme auttaa asukkaita elämään hyvää arkea.

Ne ovat tärkeimmät syyt.

Hyvinvointisuunnitelma keskittyy siihen, miten voimme ehkäistä esimerkiksi

sairauksia ja ongelmia

ja niiden pahenemista.

Sen ansiosta asukkaiden hyvinvointi paranee.

Myös rahaa säästyy, koska

kalliita hoitoja ja palveluja ei tarvita niin paljon.

Laki sosiaali- ja terveydenhuoltolain järjestämisestä velvoittaa hyvinvointialuetta tekemään seuraavat asiat:

1. Hyvinvointialue tekee suunnitelman neljän vuoden välein
2. Hyvinvointialueen valtuusto käsittelee ja hyväksyy suunnitelman
3. Hyvinvointialue julkaisee suunnitelman verkossa

Hyvinvointisuunnitelma täydentää

hyvinvointialueen muita strategisia asiakirjoja.

Tutustu strategiaan asiakirjoihin

[Pohteen verkkosivulla.](#)

Hyvinvointisuunnitelma kokoaa yhteen useita muita suunnitelmia

Hyvinvointialueen työntekijät tekevät myös **muita suunnitelmia**, jotka liittyvät asukkaiden hyvinvoinnin parantamiseen.

Hyvinvointisuunnitelma kokoaa yhteen nämä suunnitelmat.

Kuviossa oranssille pohjalle kirjoitetut suunnitelmat ovat **hyvinvointisuunnitelman liitteenä**.

Osa niistä on lakisääteisiä (merkitty merkillä §).

Hyvinvointialueen strategia							
Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelma				Pelastustoimen palvelutasopäätös			
Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma 2024-2025							
Hyvinvointisuunnitelma 2024-2025							
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma §	Työkyky-ohjelma	Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma §	Sairaaloiden terveyden edistämisen suunnitelma	Ravitsemusterveyden edistämisen suunnitelma	Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma	Lähisuhdeväkivallan ehkäisyn suunnitelma	Kulttuurihyvinvoinnin suunnitelma
Sisältää neuvola-suunnitelman ja opiskelu-huollon suunnitelman							

Koskeeko hyvinvointisuunnitelma vain Pohteen toimintaa?

Hyvinvointisuunnitelma ei ole vain Pohteen vaan **Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelma**. Sen lähtökohtana ovat asukkaat ja heidän hyvinvointinsa eikä yksittäinen organisaatio.

Suunnitelman tavoitteet liittyvät ongelmiin, jotka ovat nykyajalle tyypillisiä **viheliäisiä ongelmia**.

Niihin ei ole olemassa yhtä helppoa ratkaisua. Pohteella on keinoja vaikuttaa ongelmiin, mutta se ei pysty yksin ratkaisemaan niitä.

Ratkaisemme tai helpotamme viheliäisiä ongelmia vain, jos Pohjois-Pohjanmaan **toimijat tekevät yhteistyötä**. Toimijoilla tarkoitamme asukkaita, yhteisöjä, kuntia, Pohdetta, muita julkisia toimijoita, järjestöjä ja seurakuntia sekä yksityisiä yrityksiä.

Yhteistyöllä saamme aikaan **yhteisvaikutuksen**. Sen ansiosta voimme saada aikaan **muutoksia asukkaiden arjessa ja hyvinvoinnissa**. Hyvinvointisuunnitelma kuvaa tärkeimmät yhteiset tavoitteet, joiden eteen **pyydämme kaikkia tekemään työtä vuosina 2024-2025**.

2. Suunnitelma asukkaiden hyvinvoinnin parantamisesta vuosina 2024-2025

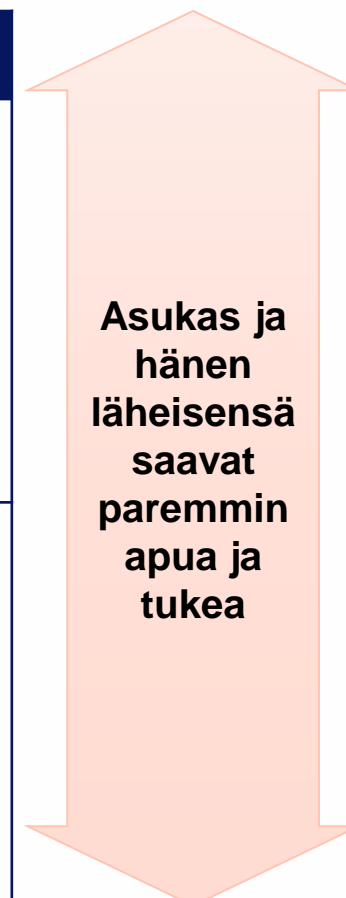

2.1 Painopisteet ja tavoitteet: Mihin keskitymme ja mihin pyrimme?

Hyvinvoinnin parantamisen painopiste ja tavoitteet vuosille 2024-2025

Painopiste	Mielen ja kehon hyvinvointi		
Tavoitteet	Kaikki asukkaat: <ol style="list-style-type: none"> 1. Mielen hyvinvointi paranee 2. Yksinäisyys vähenee 3. Rahahuolet vähenevät 4. Liikunta- ja ruokailutottumukset muuttuvat terveellisemmiksi 5. Päihteet haittaavat vähemmän elämää 6. Turvallisuus paranee (lähisuhdeväkivalta, kaatumiset ja tulipalot vähenevät) 		
	Lapset, nuoret ja lapsiperheet: <ol style="list-style-type: none"> 7. Vanhemmuustaidot, tasapainoinen perhearki ja nuorten mielenterveys vahvistuvat <p>Liite: Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma</p>	Työikäiset: <ol style="list-style-type: none"> 8. Työkyky ja työllisyys paranevat <p>Liite: Työkykyohjelma</p>	Ikääntyneet: <ol style="list-style-type: none"> 9. Ikääntyneiden hyvinvointi, terveys, toimintakyky ja itsenäinen suoriutuminen vahvistuvat <p>Liite: Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma</p>

Mitä olemme huomioineet painopisteiden ja tavoitteiden valinnassa?

Kouluterveyskyselyn ja Terve Suomi - tutkimuksen tuoreimpien tulosten mukaan:

- Nuorten ja työikäisten **tyytyväisyys elämään** laskee edelleen
- **Mielenterveys heikkenee edelleen**
- Päivittäinen **turvattomuuden kokemus** ja perheenjäsenten välinen **fyysinen väkivalta** lisääntyneet

Kerromme hyte-kertoimesta enemmän Sivuilla 39-51.

Nämä asiat vaikuttavat sekä kuntien että Pohteen kertoimeen ja rahoitukseen:

- **Koulutuksen ja/tai työelämän ulkopuolelle jääminen**
- **Rahavaikkeudet**
- **Epäterveelliset elintavat**
- **Ikääntyneiden kaatumiset**
- **Muu terveys**

Pohteen strategia ja sitä täydentävät asiakirjat painottavat ennaltaehkäisyä ja omatoimista hyvinvoinnin edistämistä.

Hyvinvointikertomuksen mukaan Pohjois-Pohjanmaan asukkaiden hyvinvoinnissa on sekä hyvin olevia asioita että merkittäviä huolia. Tutustu asiakirjoihin lisää [Pohteen verkkosivulla](#).

Keväällä 2021 Minun arkeni ja elämäni -kyselyyn vastanneet asukkaat kaipasivat eniten isoa muutosta näihin elämänsä osa-alueisiin:

- **Suhteet toisiin ihmisiin**
- **Taloudellinen toimeentulo**
- **Mielen hyvinvointi**

Vastaajat pitivät erityisen tärkeänä parantaa **avun ja tuen saamista**.

Neuvottelimme kuntien, järjestöjen ja seurakuntien sekä Pohteen toimialueiden, nuorisovaltuuston ja vammais- ja vanhusneuvostojen kanssa.

Meidän on syytä huomioida myös **turvallisuus, kehon hyvinvointi** sekä **työkyky ja työllisyys**.

Pidämme painopisteet ja tavoitteet yksinkertaisina

Edellä mainitut hyvinvoinnin ongelmat kytkeytyvät toisiinsa. Siksi on vaikeaa tietää, **mikä niistä on syy ja mikä seuraus.**

Esimerkki: Oikealla oleva kuvio kertoo tutkimustietoa siitä, että yksinäisyys on yhteydessä

- terveydelle haitallisiin elintapoihin
- mielenterveyden ongelmiin
- haitallisiin muutoksiin kehossa.

Kaikki nämä yhdessä lisäävät riskiä esimerkiksi

- rahavaikeuksille
- vakaville terveysongelmille (esimerkiksi sydän- ja aivosairaudet, tyypin 2 diabetes)
- toimintakyvyn ja työkyvyn heikkenemiselle
- tapaturmille.

Toisaalta esimerkiksi rahavaikeudet ja terveysongelmat voivat lisätä mielenterveyden ongelmia ja yksinäisyyttä.

Koska asiat kytkeytyvät toisiinsa, kirjoitimme suunnitelmaan vain **yhden painopisteen** ja sen alle **useita tavoitteita.**

Kuvio sovellettu lähteestä:
Elovainio ja Komulainen 2023
([artikkeli Duodecim-lehden verkkosivulla](#))

2.2 Kehittämisen kohteet: Mihin asioihin meidän tulisi panostaa yhdessä, jotta saavutamme tavoitteet?

**Graafikko työstää myöhemmin diat niin,
että kuvioissa esiintyvät kaaret ovat vihreän sävyisiä eivätkä keltaisia ja punertavia.**

Polkukuviot kertovat esimerkkejä asioista, joihin meidän tulisi yhdessä panostaa

Polkukuviolla tarkoitamme oikealla näkyvää kuviota, joka keskittyy ennaltaehkäisyyn. Kolme vihreän eri sävyillä olevaa polkua korostaa sitä, että **meidän on huomioitava asukkaiden erilaiset tuen tarpeet** myös ennaltaehkäisevässä toiminnassa.

Toivomme, että **esimerkit innostavat** asukkaita, yhteisöjä, kuntia, yrityksiä, järjestöjä ja seurakuntia, Pohdetta sekä muita toimijoita kehittämistyöhön. Esimerkit perustuvat yhteistyökumppaneilta, asiantuntijoilta, kokemustoimijoilta ja kehittäjäasiakkailta saatuihin näkemyksiin.

Saimme idean polkukuviosta
Pekka Lavilan kirjasta

[”Ihmiskeskeinen vaikuttavuuslaskenta”](#).

Kaikkien asukkaiden hyvinvoinnin parantaminen

- Koskee kaikkia asukkaita
- Tavoitteena vahvistaa asioita, jotka ovat elämässä hyvin
- Riittää heille, joiden elämäntilanteessa asiat ovat pääasiassa hyvin

Ehkäisevä toiminta heille, joilla on pieni tai kasvava tuen tarve

Koskee elämäntilanteita, joissa asukas ja hänen läheisensä

- tarvitsevat tukea, mutta tuen tarve on vielä pieni tai kasvamassa
- tarvitsevat apua, tukea ja/tai palveluja nopeasti ja heille sopivalla tavalla, jotta tilanne ei pahene

Ehkäisevä toiminta heille, joilla tuen tarve on suuri
(lisätietoa seuraavalla sivulla)

Vaaleanvihreä polku kannustaa huomioimaan ennaltaehkäisyssä ihmisryhmät, joilla on suuri tuen tarve

Vaaleanvihreä polku kertoo muutamia esimerkkejä siitä, mitä **ennaltaehkäisy ja hyvinvointia parantava toiminta** voi olla ihmisillä, joilla on suuri avun ja tuen tarve.

Moni heistä kokee, että he

- eivät tule riittävästi kuulluksi tai huomioiduksi
- jäävät usein **ennaltaehkäisyn ja hyvinvointia parantavan toiminnan ulkopuolelle**, koska he eivät välttämättä pysty osallistumaan kaikille asukkaille tarkoitettuun toimintaan.

Työhön liittyvissä asioissa käytämme jatkossa sanaa **täsmätyökykyinen**. Se tarkoittaa samaa kuin osatyökykyinen.

Täsmätyökyky perustuu ajatukseen, että jokaisella meistä on vahvuuksia.

Niiden ansiosta **jokainen pystyy johonkin työhön**.

Tutustu täsmätyökykyyn lisää [valtioneuvoston verkkosivulla](#).

Ihmisyhmiä, joilla avun ja tuen tarve ennaltaehkäisyssä voi olla suuri, ovat esimerkiksi:

- Elämänkriisin kokeneet
- Kehitysvammaiset
- Pitkäaikaissairaat
- Vakavasta sairaudesta toipuvat
- Erityistä tukea tarvitsevat
- Pitkäaikaistyöttömät
- Henkilöt, joiden toimintakyky on alentunut vamman, sairauden tai sosiaalisten syiden vuoksi
- Maahanmuuttajat

Suuri avun ja tuen tarve **ei päde kaikkiin ihmisiin**, jotka kuuluvat näihin ihmisryhmiin.

Tavoite 1: Mielen hyvinvointi paranee

Kaikki asukkaat	<ul style="list-style-type: none"> • Positiivinen mielenterveys (linkki) • Mielenterveystaidot, tunnetaidot ja vuorovaikutustaidot<ul style="list-style-type: none"> ✓ Esimerkiksi Hyvän mielen kunta -työkalupakki (linkki) • Terve kehonkuva (suhde omaan kehoon ja syömiseen)<ul style="list-style-type: none"> ✓ Esimerkiksi kielteisen puheen lopettaminen omasta ja muiden kehosta • Mielenterveyden ongelmiin liitettyjen kielteisten mielikuvien vähentäminen (stigma)	<ul style="list-style-type: none"> • Mielekäs tekeminen • Palautuminen ja kiireetön aika • Digihyvinvointi • Palvelujen kehittäminen yhteistyössä asukkaiden ja kokemustoimijoiden kanssa<ul style="list-style-type: none"> ✓ Esimerkiksi kuulluksi tuleminen
Asukkaat, joilla on pieni tai kasvava tuen tarve	Edellä mainittujen lisäksi: <ul style="list-style-type: none"> • Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu • Mielenterveyttä horjuttavien asioiden tunnistaminen ja niihin vaikuttaminen • Löydettävissä, saatavissa ja saavutettavissa oleva ja vaikuttava apu ja tuki	
Asukkaat, joilla on suuri tuen tarve	Edellä mainittujen lisäksi: <ul style="list-style-type: none"> • Vaikutusmahdollisuudet • Mahdollisuus yhdenvertaiseen kasvuun, kehitykseen ja koulutukseen • Ihmisen näkeminen kokonaisuutena ja kohtaaminen yksilönä • Avun saaminen omatoimisuuden tueksi arjen askareisiin ja mielekkääseen elämään • Esteettömyys, aistiesteettömyys, saavutettavuus, käytettävyys • Täsmätyökykyisille töitä oikeissa työympäristöissä • Virkistystoimintaa asumisyksiköiden asiakkaille	

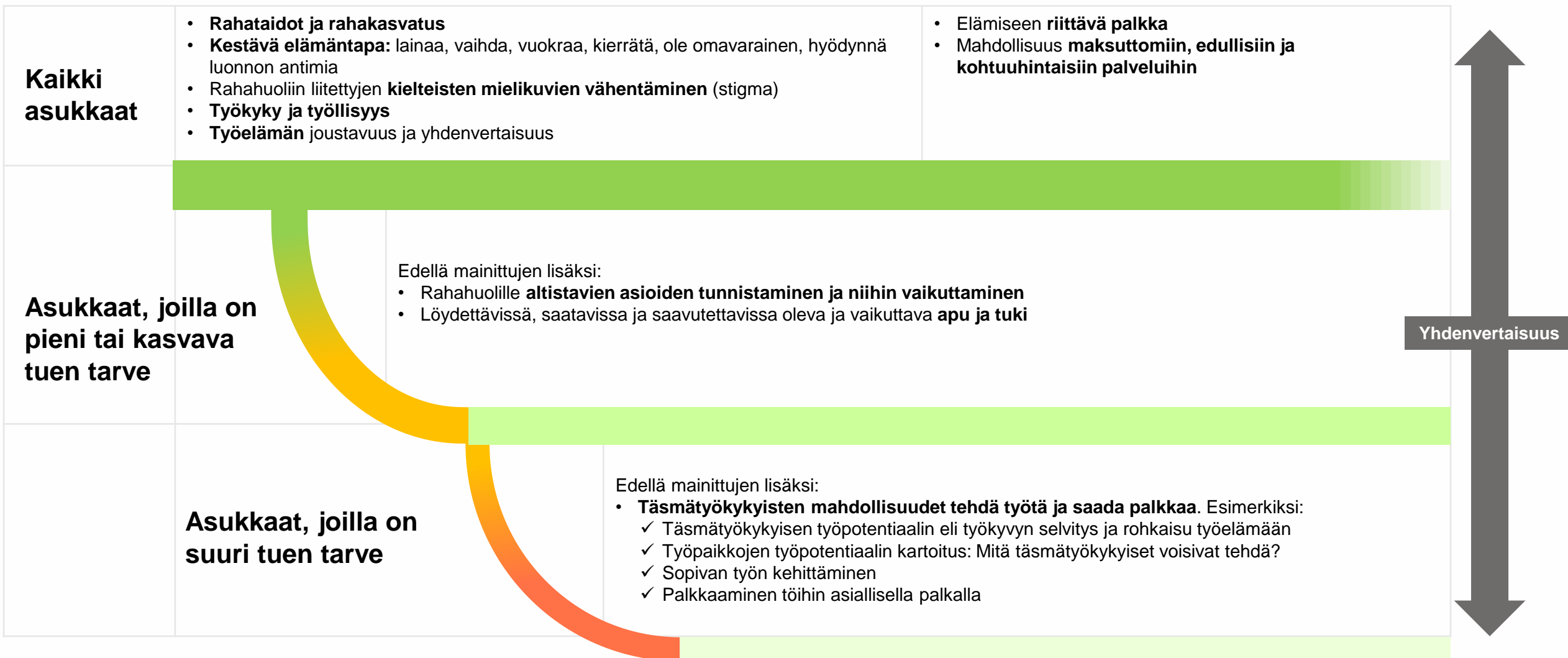
Yhdenvertaisuus

Tavoite 2: Yksinäisyys vähenee

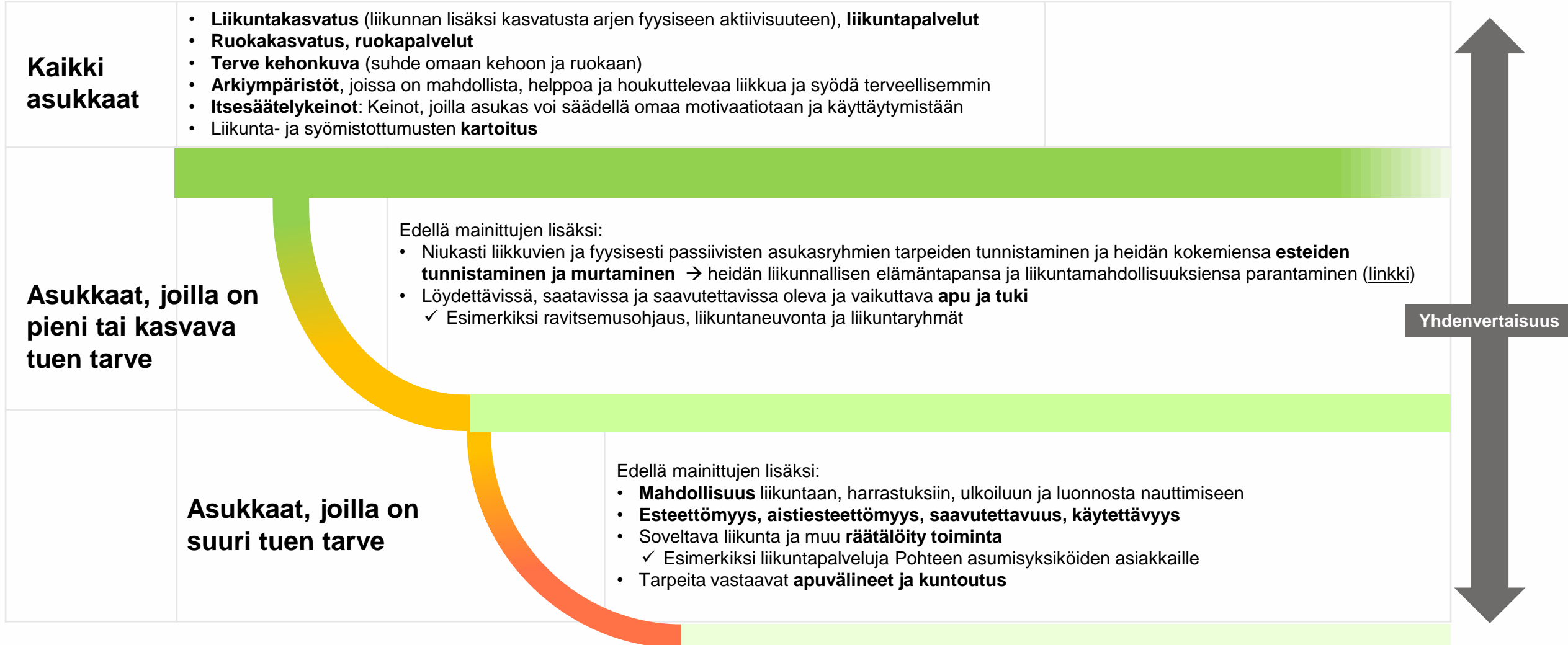
Kaikki asukkaat	<ul style="list-style-type: none"> • Mielenterveystaidot, tunnetaidot ja vuorovaikutustaidot • Osallistumismahdollisuudet ja yhteisöllisyys – myös kotoa käsin ja reuna-alueilla • Myönteinen ja hyväksyvä asenne erilaisia ihmisiä kohtaan • Yksinäisyyttä vähentävät ja esteettömyyttä parantavat asumistavat	<ul style="list-style-type: none"> • Kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy (linkki) • Palvelujen kehittäminen yhteistyössä asukkaiden ja kokemustoimijoiden kanssa
Asukkaat, joilla on pieni tai kasvava tuen tarve	Edellä mainittujen lisäksi: <ul style="list-style-type: none"> • Yksinäisyydelle altistavien asioiden tunnistaminen ja niihin vaikuttaminen (linkki) • Löydettävissä, saatavissa ja saavutettavissa oleva ja vaikuttava apu ja tuki	
Asukkaat, joilla on suuri tuen tarve	Edellä mainittujen lisäksi: <ul style="list-style-type: none"> • Etsivä työ: nuorisotyö, vanhustyö, vammaistyö ja työtoiminta • Henkilökohtaisen tukiverkon rakentaminen • Mahdollisuus ihmissuhteisiin, parisuhteeseen ja perheen perustamiseen • Räätälöity viestintä, joka tavoittaa heidät • Esteettömyys, aistiesteettömyys ja saavutettavuus • Avun ja apuvälineiden saaminen osallisuutta ja yhteydenpitoa estävien henkisten ja fyysisten kynnysten ylittämiseen (kodin ulko-oven kynnyksestä lähtien)	

Tavoite 3: Rahahuolet vähenevät

Tavoite 4: Liikunta- ja syömistottumukset muuttuvat terveellisemmiksi

Tavoite 5: Päihteiden aiheuttamat haitat vähenevät

Kaikki asukkaat	<ul style="list-style-type: none"> • Arjen hyvät asiat, jotka suojaavat päihteiden riskeiltä • Vaikuttava päihdekasvatus kaikille lapsille ja nuorille: neutraali, vuorovaikutteinen, toistuva ja säännöllinen • Aikuisten tietous riskikäytöstä ja avun hakemisesta • Avun hakemiseen liittyvän häpeän vähentäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Päihteettömyyteen kannustavat arkiympäristöt • Vain vaikuttaviksi tiedettyjen menetelmien käyttö • Päihteiden käytön kartoitus
Asukkaat, joilla on pieni tai kasvava tuen tarve	Edellä mainittujen lisäksi: <ul style="list-style-type: none"> • Päihteiden riskikäytön tunnistaminen ja rohkea puheeksiotto • Riskikäytön juurisyiden löytäminen ja niihin vaikuttaminen • Löydettävissä, saatavissa ja saavutettavissa oleva ja vaikuttava apu ja tuki • Läheisten osallisuus ja huomiointi	
Asukkaat, joilla on suuri tuen tarve	Edellä mainittujen lisäksi: <ul style="list-style-type: none"> • Päihteiden riskikäytön tunnistaminen myös näissä asukasryhmissä (linkki) • Räätälöity päihdekasvatus, tieto, tuki, toiminta ja palvelut	

Yhdenvertaisuus

Tavoite 6: Turvallisuus paranee

Kaikki asukkaat	Lähisuhdeväkivallan ehkäisy: <ul style="list-style-type: none"> Läheisten turvallisuus Puheeksiotto ja tiedon lisääminen → omien oikeuksien ja lähisuhdeväkivallan tunnistaminen Avun hakemiseen liittyvän häpeän vähentäminen 	Ikääntyneiden kaatumisen ehkäisy: <ul style="list-style-type: none"> Pystyssä pysyminen Ymmärrys siitä, että kaatuminen on vakava asia ja perusteltu syy varata aika lääkärille 	Paloturvallisuuden parantaminen: <ul style="list-style-type: none"> Ymmärrys paloturvallisuudesta Tuki omatoimiselle paloturvallisuuden arvioinnille ja parantamiselle
Asukkaat, joilla on pieni tai kasvava tuen tarve	Edellä mainittujen lisäksi: <ul style="list-style-type: none"> Lähisuhdeväkivallan tunnistaminen Apu, tuki ja palvelut sekä uhreille, tekijöille että todistajille Viranomaisten yhteistyön parantaminen 	Edellä mainittujen lisäksi: <ul style="list-style-type: none"> Kaatumisriskin juurisyyn löytäminen Arkiympäristön turvallisuutta parantavat apuvälineet, avustajat ja muutostyöt Kaatumisen ja liikkumisen harjoittelu Kaatumispelon vähentäminen 	Edellä mainittujen lisäksi: <ul style="list-style-type: none"> Asukkaan pelastautumiskyvyn arviointi Paloriskiasuntojen tunnistaminen ja paloturvallisuutta parantavat muutokset
Asukkaat, joilla on suuri tuen tarve	Edellä mainittujen lisäksi: <ul style="list-style-type: none"> Esimerkiksi sairauksiin, elämäntilanteisiin ja ihmisryhmiin liittyvän lähisuhdeväkivallan tunnistaminen 	Edellä mainittujen lisäksi: <ul style="list-style-type: none"> Tiettyihin sairauksiin, elämäntilanteisiin ja ihmisryhmiin liittyvän kaatumisriskin tunnistaminen ikääntyneillä 	Edellä mainittujen lisäksi: <ul style="list-style-type: none"> Heikentyneen pelastautumiskyvyn omaavien asukkaiden asuntojen paloturvallisuuden parantaminen

Yhdenvertaisuus

2.3 Toimenpiteet: Mitä teemme tavoitteiden saavuttamiseksi?

2.3.1 Mitä asukkaat, kunnat, järjestöt ja seurakunnat, yritykset, Pohde ja muut toimijat tekevät?

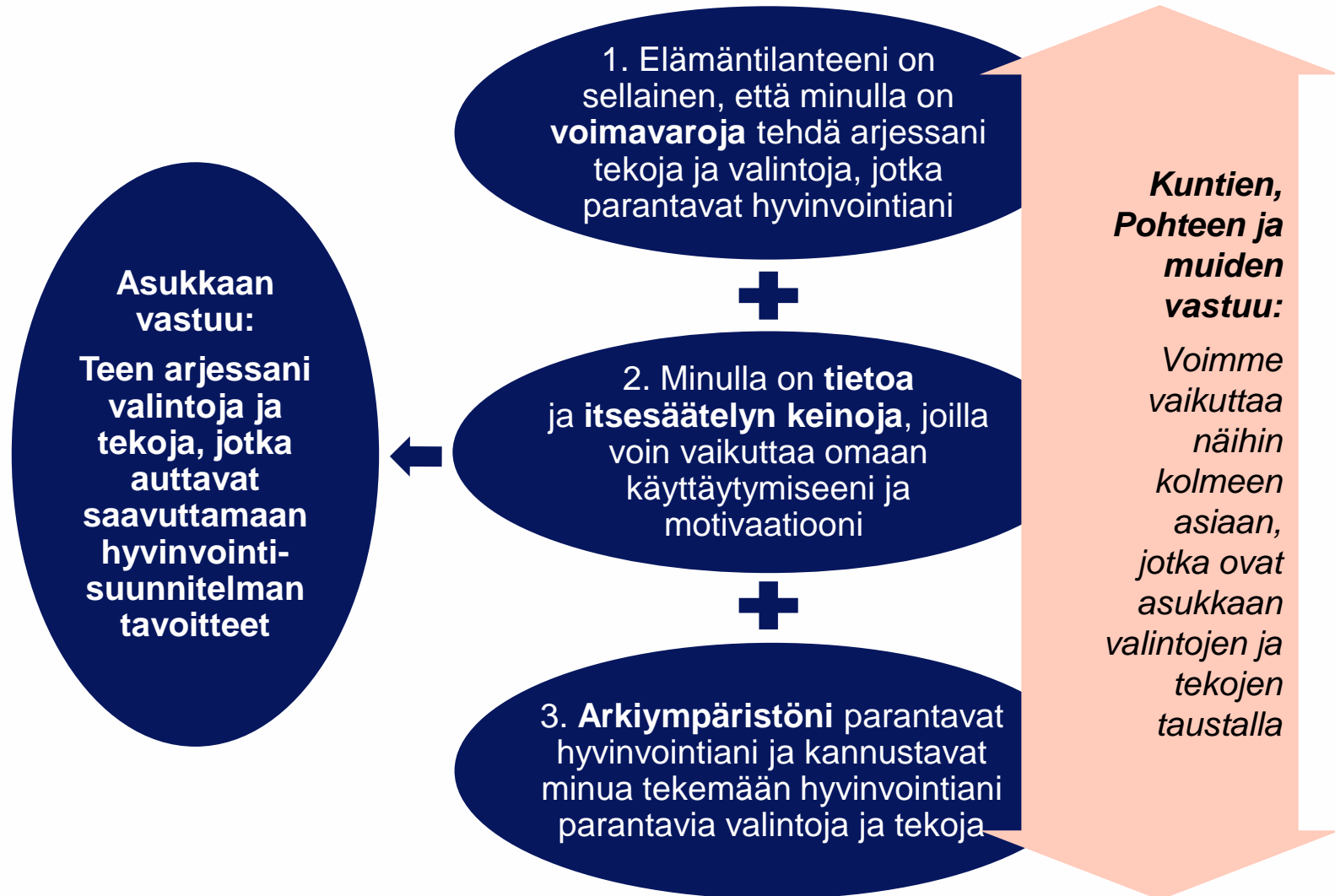
Asukkaat tekevät arjessaan omaa ja muiden hyvinvointia parantavia tekoja ja valintoja

Asukas,
tarvitsemme Sinua
hyvinvointisuunnitelman
tavoitteiden saavuttamiseen.

Pitämällä huolta
omasta hyvinvoinnistasi
parannat myös
läheistesi hyvinvointia.

Tutustu Pohteen verkkosivulla
esimerkkeihin siitä,
mitä voit tehdä itse (**linkit**
ideapankkeihin tulossa):

- Mielen hyvinvointi
- Yksinäisyys
- Rahahuolet
- Liikunta ja syöminen

Kunnat luovat asukkaille hyviä arkiympäristöjä ja mahdollisuuksia tehdä hyviä tekoja ja valintoja

Kunnilla on lakisääteinen velvollisuus parantaa asukkaiden hyvinvointia ja tehdä **oma hyvinvointisuunnitelma**.

Suurimmalla osalla kunnista on aiemmin tehdyt hyvinvointisuunnitelmat, jotka ovat voimassa vielä vuosina 2024-2025.

Kuntien mukaan Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelman **tavoitteet tai ainakin osa tavoitteista** on sellaisia, joihin ne sitoutuvat.

Kunnat toteuttavat tavoitteita **omien suunnitelmiansa ja resurssiensa puitteissa**. Voit lukea kuntien suunnitelmia oheisten linkkien kautta.

Laki määrää, että hyvinvointialueen ja kuntien on tehtävä **hyvinvointisuunnitelmat yhdessä**.

Pohde on aloittanut työnsä 1.1.2023.

Siksi Pohde ja kunnat vasta opettelevat tekemään suunnitelmat yhdessä.

[Alavieska](#)

[Haapajärvi
suunnitelma,
kertomus](#)

[Haapavesi](#)

[Ii](#)

[Kalajoki](#)

[Kempele](#)

[Kuusamo](#)

[Kärsämäki](#)

[Liminka](#)

[Lumijoki](#)

[Muhos](#)

[Nivala](#)

[Oulainen](#)

[Oulu
suunnitelma,
kertomus](#)

[Pudasjärvi](#)

[Pyhäjärvi](#)

[Pyhäntä](#)

[Raahe](#)

[Reisjärvi](#)

[Sievi](#)

[Siikajoki
suunnitelma,
kertomus](#)

[Taivalkoski](#)

[Tyrnävä](#)

[Utajärvi](#)

[Vaala](#)

[Ylivieska
suunnitelma,
kertomus](#)

Järjestöt ja seurakunnat tarjoavat asukkaiden hyvinvointia parantavaa toimintaa ja palveluja

Pohjois-Pohjanmaalla toimii noin **7 000 järjestöä**.
Niitä ovat esimerkiksi sosiaali- ja terveystyhdistykset,
liikuntaseurat ja kyläyhdistykset.

Yhdistykset järjestävät asukkaille yleishyödyllistä toimintaa.
Yhdistysten vapaaehtoiset henkilöt
toteuttavat suurimman osan toiminnasta.
Järjestöt myös vaikuttavat yhteiskunnallisiin asioihin.

Yhdistysten toiminta **vaihtelee kunnittain**.
Lähes jokaisessa kunnassa toimii

- Mannerheimin lastensuojeluliiton paikallisyhdistys
- Suomen Punaisen Ristin paikallisosasto.

Lisäksi lähes jokaisessa kunnassa toimii vähintään yksi
eläkeläisjärjestö, liikuntaseura ja kyläyhdistys.

Alueelliset ja valtakunnalliset järjestöt
tarjoavat toimintaa kunnasta riippumatta.
Yhteensä 40 sosiaali- ja terveystyhdistystä
tuottaa sosiaali- tai terveystoimintaa.

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen alueen 25 kunnassa
toimii **41 sopimuspalokuntaa**.

Niillä on pelastuslaitoksen kanssa sopimus,

jonka tärkein tarkoitus on turvata kiireellisten
pelastustehtävien hoitaminen yhteistyössä päätoimisten
pelastusryhmien kanssa.
Alueen sopimuspalokunnat järjestävät asukkaille myös
muuta yleishyödyllistä toimintaa, kuten turvallisuuskoulutusta.

Seurakunnilla tarkoitetaan seuraavia paikallisia yhteisöjä:

- Suomen evankelis-luterilainen kirkko
- Suomen ortodoksinen kirkko
- Muut uskonnolliset yhdyskunnat

Myös nämä järjestävät asukkaille yleishyödyllistä toimintaa.

Evankelis-luterilainen kirkko toimii joka kunnassa:
yhteensä 33 seurakuntaa.

Kirkolla on lain määräämiä tehtäviä (esimerkiksi
hautustoimi). Kirkolla on myös muita palvelutehtäviä
(esimerkiksi
sielunhoito, diakoniatyö ja toiminta onnettomuustilanteissa).

Lue [Pohteen verkkosivulta](#), mitä järjestöt ja seurakunnat
tekevät hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tutustu järjestöjen ja seurakuntien toimintaan tarkemmin

- [Lähellä.fi-palvelussa](#)
- [Suomi.fi-palvelussa](#)

Yritykset tarjoavat monipuolisia palveluja asukkaiden kehon ja mielen hyvinvoinnin tueksi

Pohjois-Pohjanmaalla on n. 16000 yritystä, joista **sosiaali- ja terveysaloilla** toimii noin 1900 yritystä. Lisäksi todella merkittävä määrä yrityksiä toimii toimialoilla, jotka tuottavat erilaisia **hyvinvointipalveluita** ihmisille.

Yrittäjyyden merkitys kasvaa koko ajan. Yhä useampi on ainakin osan työurastaan myös yrittäjä. Moni on välillä yrittäjä ja välillä työntekijä. Osa on yrittäjä palkkatyön ohessa. Kunnat tarvitsevat menestyviä yrityksiä. Yritykset tuottavat **verotuloja** ja parantavat maakunnan **elinvoimaa**.

Työikäisten asukkaiden hyvinvointia tukee tasapainoinen elämä, jossa ihmisillä on töitä ja toimeentuloa. Tässä yrittäjyydellä on merkittävä rooli. Yrittäjät kantavat vastuuta yhteiskunnasta **työllistämällä itsensä ja muita**. Yritykset tarvitsevat osaavaa työvoimaa, minkä vuoksi yritysten ja oppilaitosten on hyvä tehdä tiivistä yhteistyötä. **Yrittäjyyskasvatuksella** voidaan tukea lasten ja nuorten osallisuutta ja oma-aloitteisuutta. Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjien

kuntakohtaisten paikallisyhdistysten ansiosta yhteistyö paikallisten oppilaitosten kanssa on mahdollista. Työperäistä maahanmuuttoa tarvitaan, jotta **työvoimaa olisi riittävästi**.

Siksi yritysten yhteistyö viranomaisten kanssa on tarpeen.

Asukkaiden palveluntarve on erilainen elämän eri vaiheissa. Julkisesti tuotettujen palveluiden rinnalla on tärkeää, että asukkailla on **valinnanvapaus** ja mahdollisuus käyttää myös yksityisen sektorin tuottamia palveluita. Yhteistyö yksityisen ja julkisen sektorin kanssa luo mahdollisuuksia **uusille ideoille ja palveluiden saavutettavuudelle**.

Yksityinen sektori tarjoaa monipuolisia palveluita asukkaiden **mielen ja kehon hyvinvoinnin tueksi elämän eri vaiheissa**.

Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät ylläpitävät sosiaali- ja terveysalan yrittäjien sparrausverkostoa. Tämän lisäksi hyvien palveluiden, hankintojen kehittämisen ja laadukkaan hoidon turvaamiseksi tarvitaan tiivistä vuoropuhelua yrittäjien kanssa.

Säännöllinen ja tavoitteellinen vuoropuhelu edellyttää virallista keskustelumahdollisuutta ja sille vuosikelloa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto ennakoi, laatii ohjelmia ja jakaa rahoitusta

Pohjois-Pohjanmaan liitto on alueensa lakisääteinen kuntayhtymä ja merkittävin **edunvalvoja**. Sen päätehtäviä ovat alueiden kehittäminen ja maakuntakaavoitus.

Liitto on keskeinen kansainvälinen toimija, joka vastaa suurelta osin Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan alueellisesta valmistelusta ja ohjelmien toimeenpanosta.

Liitto tukee Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelman toteutumista

- **strategisella suunnittelulla**, esimerkiksi
  - ✓ maakuntaohjelma ja sen toimeenpanosuunnitelma
  - ✓ erillisohjelmat, kuten kulttuurin kehittämisohjelma
- **maakuntakaavoituksella**
- olemalla aktiivinen kuntien **edunvalvoja ja ratkaisujen tarjoaja** kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa ja sidosryhmissä, jotka vaikuttavat alueen kehitykseen
- kohdentamalla sekä EU:n että kansallista **rahoitusta** suunnitelman tavoitteiden tukemiseen (jos mahdollista)
- huomioimalla tavoitteet kahden liiton koordinoiman

alueellisen **verkoston** toiminnassa

- ✓ sivistysjohtajien verkosto
- ✓ kulttuurihyvinvoinnin verkosto.

Pohteen, kuntien ja Pohjois-Pohjanmaan liiton yhteistyö perustuu yhteiseen **tietoon ja ymmärrykseen** asukkaiden hyvinvoinnista ja palvelujen tarpeesta.

Tietoa ja ymmärrystä täytyy ylläpitää ja parantaa jatkuvasti. Pohde, kunnat ja liitto ovat sopineet, että ymmärtääkseen paremmin asukkaiden hyvinvointia ne hyödyntävät esimerkiksi

- hyvinvointikertomuksia ja hyvinvointisuunnitelmia
- maakuntaliiton työtä, joka kuvaa nykytilannetta ja ennakoi tulevaisuutta.

POHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

Aluehallintovirasto valvoo, ohjaa ja tukee kuntia, hyvinvointialueita ja niiden yhteistyötä

Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa toimii useita vastuualueita.

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue valvoo, että kuntien ja hyvinvointialueiden **lakisääteiset tehtävät toteutuvat** hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Ehkäisevä päihdetyö on osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

Valvonnan ja siihen liittyvän ohjauksen lisäksi aluehallintovirasto

- **ohjaa** ehkäisevää päihdetyötä
- **suunnittelee ja kehittää** sitä yhteistyössä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa
- **tukee** kuntia ja hyvinvointialueita ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä.

Opetus- ja kulttuuritoimi -vastuualue (opetus, varhaiskasvatus, kirjasto, liikunta ja nuoriso) tukee kuntia

- **informaatio-ohjauksella:** esimerkiksi täydennyskoulutukset ja monenlainen tieto, jota välitetään kunnille

- **resurssiohjauksella:** esimerkiksi avustusten myöntäminen toimintaan, joka kehittää toimintaa valtakunnallisesti päätettyjen linjausten suuntaan

Lisäksi vastuualueelle kuuluvat oikeusturva-, valvonta- ja peruspalvelujen **arviointitehtävät**. Myös ne edistävät hyvinvointisuunnitelmassa asetettuja tavoitteita.

Pelastustoimi ja varautuminen -vastuualue valvoo pelastustoimen palvelutasopäätöksen toteutumista ja yhdenvertaisuutta hyvinvointialueella.

Lisäksi vastuualue **tukee ennaltaehkäisevää yhteistyötä** sisäisen turvallisuuden asioiden edistämiseksi (hyvinvointi, terveys ja turvallisuus).

Aluehallintovirasto

Pohde siirtää painopistettä varhaiseen tukeen, ennaltaehkäiseviin palveluihin ja omaehtoiseen hyvinvoinnin parantamiseen

Pohde on yksi Suomen 21 hyvinvointialueesta. Se vastaa alueemme asukkaiden **sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluista**. Tulevien vuosien aikana Pohde uudistaa palvelujaan askel kerrallaan.

Pohteen palveluista ja toiminnasta osa on ennaltaehkäisevää ja asukkaiden hyvinvointia edistävää. Tarkoituksena on, että nämä palvelut ja toiminta **vahvistuvat vuosina 2023-2030**.

Tutustu **Pohteen verkkosivulla** siihen, mitä hyvinvointialue tekee, jotta saavuttaisimme hyvinvointisuunnitelman tavoitteet. Toimenpiteet koskevat vuosia 2024-2025.

Muuhun Pohteen toimintaan ja asiakirjoihin voi tutustua osoitteessa www.pohde.fi.

Tähän kuva graafikolta

Koulutusorganisaatiot kehittävät osaamista, verkostoja ja tutkimukseen perustuvaa tietoa

Pohjois-Pohjanmaalla on useita koulutusta tarjoavia organisaatioita: yliopisto, ammattikorkeakoulut ja ammatilliset oppilaitokset.

Ne auttavat hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden saavuttamisessa

- kytkemällä **opetukseen** hyvinvointisuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä, esimerkiksi
  - ✓ opinnäytetyöt
  - ✓ opiskelijavetoiset tapahtumat
  - ✓ tutkimukseen, kehittämiseen ja innovaatioihin liittyvät projektit ja toimeksiannot
- kehittämällä **opettajien ja ammattilaisten osaamista** hyvinvointisuunnitelman mukaisesti, esimerkiksi
  - ✓ yhteiset täydennyskoulutukset
  - ✓ konferenssit
- vahvistamalla **verkostoyhteistyötä**, esimerkiksi
  - ✓ opiskelijoiden työelämäharjoittelut
  - ✓ tutkimusta tukevat yhteistyön verkostot
- tuottamalla **tutkimusnäyttöön perustuvaa tietoa**, jota voi käyttää päätöksenteon ja toiminnan tukena

Logoja tähän? Vai kuva?

2.3.2 Mitä teemme yhdessä?

Yhteistyökumppani: Tule mukaan kehittämään ehkäisevän tuen polkuja asukkaille

Polun vaiheet (vaiheet on sovellettu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen huolen vyöhykkeistä)	Kun asiat ovat hyvin	Kun tuen tarve on pieni tai kasvava	Kun tuen tarve on suuri
Ehkäisevän tuen polut		1. Positiivinen mielenterveys	
		2. Yksinäisyyden ehkäisy	
		3. Rahahuolten ehkäisy	
		4. Elintapaohjaus	
		5. Päihdehaittojen ehkäisy	
		6. Lähisuhdeväkivallan ehkäisy	
		7. Ikääntyneiden kaatumisen ehkäisy	
		8. Työkyvyn tuki	

* Paloturvallisuuden parantaminen ei ole tällä listalla, koska siinä keskitytään vuosina 2024-2025 Pohteen sisäisen yhteistyön kehittämiseen.

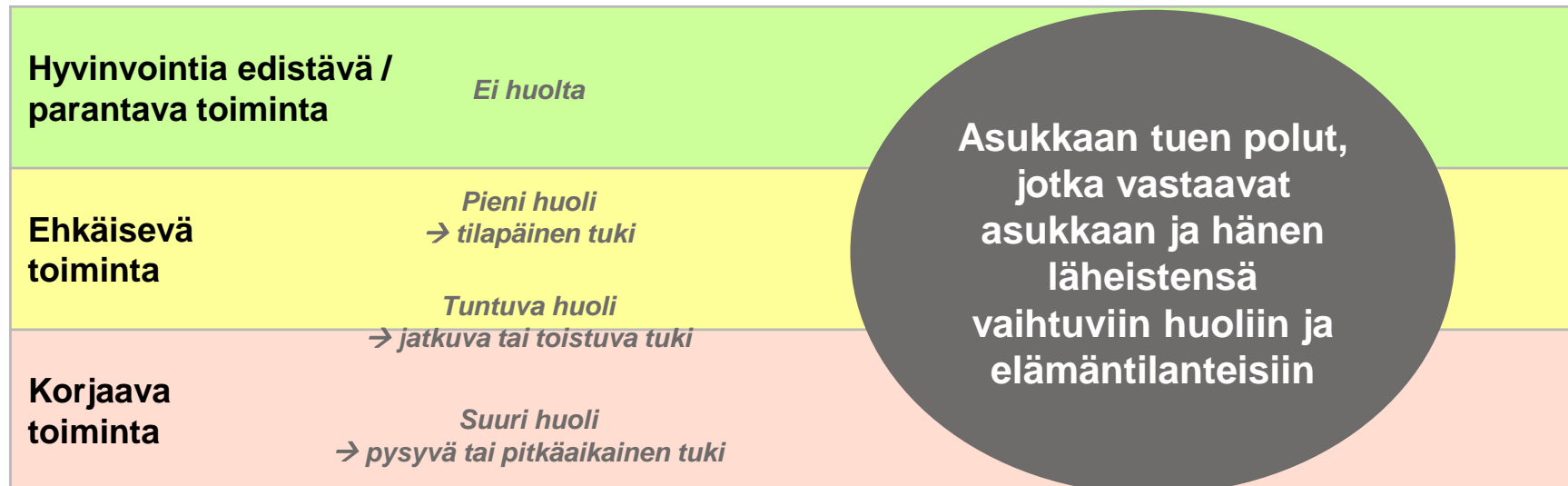
Keneen voit olla yhteydessä, jos haluat mukaan kehittämään ehkäisevän tuen polkuja?

Tuen polku	Henkilö, johon voit olla yhteydessä	Avoin verkosto, jonka kautta voi osallistua
Positiivinen mielenterveys	<ul style="list-style-type: none"> Diakonia-ammattikorkeakoulu (Diak): erityisasiantuntija Päivi Vuokila-Oikkonen. Yhteystiedot Diakin verkkosivulla. Oulun ammattikorkeakoulu (Oamk): yliopettaja Liisa Kiviniemi. Yhteystiedot OAMKin verkkosivulla. 	<ul style="list-style-type: none"> Pohjois-Pohjanmaan Ehkäisevän mielenterveys-, päihde- ja väkivaltatyön verkosto: lisätietoa Pohteen verkkosivulla
Yksinäisyyden ehkäisy	<ul style="list-style-type: none"> Oulun diakonissalaitoksen säätiö (ODL): palveluvastaava Piritta Pietilä-Litendahl. Yhteystiedot ODL:n verkkosivulla. Helsingin diakonissalaitoksen säätiö (HDL): projektipäällikkö Suvmaria Saarenpää. Yhteystiedot D-asema Oulun verkkosivulla. 	<ul style="list-style-type: none"> Pohjois-Pohjanmaan osallisuusverkosto: lisätietoa Pohteen verkkosivulla
Rahahuolten ehkäisy	<ul style="list-style-type: none"> Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (Poske): erityisasiantuntija Sanna-Liisa Liikanen. Yhteystiedot Posken verkkosivulla. 	<ul style="list-style-type: none"> Pohjois-Pohjanmaan taloudellisen hyvinvoinnin verkosto: lisätietoa Posken verkkosivulla
Elintapaohjaus	<ul style="list-style-type: none"> POP-Digi-Hoitotakuu-hankkeen Hyvinvoinnin edistämisen palvelukonsepti -osahanke: projektisuunnittelijat Anne-Mari Ehrola ja Sara Veteläinen. Yhteystiedot Pohteen verkkosivulla. 	<ul style="list-style-type: none"> Pohjois-Pohjanmaan elintapaverkosto: lisätietoa Pohteen verkkosivulla
Päihdehaittojen ehkäisy	<ul style="list-style-type: none"> Pohteen Yhteistyö, osallisuus ja hyvinvointi -palvelualue: koordinaattori Sirpa Hyyrönmäki. Yhteystiedot Pohteen verkkosivulla. 	<ul style="list-style-type: none"> Pohjois-Pohjanmaan Ehkäisevän mielenterveys-, päihde- ja väkivaltatyön verkosto: lisätietoa Pohteen verkkosivulla
Lähisuhdeväkivallan ehkäisy	<ul style="list-style-type: none"> Pohteen Yhteistyö, osallisuus ja hyvinvointi -palvelualue: koordinaattori Iida-Maria Bimberg. Yhteystiedot Pohteen verkkosivulla. 	
Kaatumisen ehkäisy	<ul style="list-style-type: none"> Pohteen kuntoutuspalvelut: hoitotyön johtaja Katri Korolainen ja alueellisten palvelujen palvelualuejohtaja Marjaana Teerikangas. Yhteystiedot Pohteen verkkosivulla. Pohteen OYS-sairaalapalvelut ja ensihoito: kliinisen hoitotyön asiantuntija Merja Sjöman. 	
Työkyvyn tuki	<ul style="list-style-type: none"> POP-Digi-Hoitotakuu-hankkeen Työkykyohjelma: Projektipäällikkö Markus Pekkala ja projektisuunnittelija Saara Penttilä. Yhteystiedot Pohteen verkkosivulla. 	

Kun eri toimijoiden apu ja tuki nivotaan yhteen, syntyy asukkaiden tuen polkuja

Pohjois-Pohjanmaalla kehitetään erilaisia asukkaan apua ja tukea selventäviä polkuja. Esimerkiksi Oulun kaupunki ja Pohde kehittävät **elämäntapahtumiin liittyviä tuen polkuja**. Pohde kehittää asukkaan asiakkaan **hoito- ja palvelupolkuja** ja ammattilaisten **hoito- ja palveluketjuja**.

Tämän hyvinvointisuunnitelman kautta kehitettävät **ehkäisevän tuen polut** täydentävät edellä mainittuja polkuja. Kun kehitämme polkuja yhdessä ja yhdistämme ne toisiinsa, syntyy **asukkaan tuen polkuja**. Niiden keskiössä on palvelujen tai organisaation sijaan **asukas ja hänen läheisensä** sekä heidän **elämäntilanteensa ja elämäntapahtumansa**.

Mitä muuta teemme yhdessä vuosina 2024-2025?

Kehitämme tietojohdamista	<ul style="list-style-type: none"> • Teemme yhteistyötä hyvinvoinnin edistämisen tietojohdamisessa • Sisällytämme hyvinvoinnin edistämisen näkökulman Pohteen tietojohdamisen suunnitelmaan • Kehitämme mallin, jolla keräämme asukkailta kokemustietoa hyvinvoinnista	Vuosi 2024
Kehitämme mallin hyvinvointikertomuksiin ja -suunnitelmiin liittyvästä yhteistyöstä	<ul style="list-style-type: none"> • Sovimme muun muassa näistä asioista:<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kuntien ja hyvinvointialueen kertomusten ja suunnitelmien aikataulutus ✓ Roolit, vastuut ja tehtävät	
Teemme Pohjois-Pohjanmaan asukkaiden hyvinvointikertomuksen vuosilta 2022-2024	<ul style="list-style-type: none"> • Keräämme asukkailta ja heitä edustavilta tahoilta kokemustietoa hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa varten • Kokoamme yhteen monipuolista tietoa asukkaiden hyvinvoinnista • Tulkitsemme tietoa ja teemme johtopäätöksiä yhdessä • Kirjoitamme hyvinvointikertomuksen	Elokuu 2024- Helmikuu 2025
Teemme Pohjois-Pohjanmaan asukkaiden hyvinvointisuunnitelman vuosille 2026-2029	<ul style="list-style-type: none"> • Sovimme painopisteet ja tavoitteet hyvinvointia edistävälle toiminnalle hyvinvointikertomuksen tietojen perusteella • Sovimme toimenpiteistä, joilla pyrimme saavuttamaan tavoitteet • Sovimme siitä, miten arvioimme tavoitteiden saavuttamista ja toimenpiteiden toteutumista	Elokuu- Joulukuu 2025

Mitä odotuksia asukkailla on hyvinvointitiedon keräämiseen liittyen?

Suunniteltu yhteistyö

- Yhteistyö kuntien ja muiden toimijoiden kanssa
- Vuosikello, joka aikatauluttaa tiedon keräämistä

Helppous

- Mahdollisuus vastata omilla arkiympäristöissä (esimerkiksi neuvolassa omaa vuoroa odottaessa)
- Monipuoliset vastausmahdollisuudet (esimerkiksi tekstiviestit, mobiilisovellukset)

Turvallisuus

- Tietoturvasta huolehtiminen
- Ammattilaisten luottamuksellinen ja hienotunteinen toiminta

Lähellä asukkaita

- Jalkautuminen asukkaiden lähelle, kun tietoa kerätään
- Asukkaita aktivoivat menetelmät

Kokemustoiminta

- Kokemustoimijoiden tietojen ja osaamisen hyödyntäminen

Pohde keräsi tietoa asukkaiden odotuksista vuonna 2022.
Pohde järjesti yhdessä kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa eri asukasryhmille tarkoitettuja ideapajoja.
Ideapajat liittyivät Pohteen strategian valmisteluun.

3. Miten kuntien ja Pohteen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) kerroin liittyy asukkaiden hyvinvointiin?

3.1 Mitä hyte-kerroin tarkoittaa?

Valtio kannustaa rahan avulla kuntia ja hyvinvointialueita panostamaan asukkaiden hyvinvointiin

Valtio rahoittaa kuntia ja hyvinvointialueita. Rahoitus vaihtelee vuosittain. Hyte-kerroin on **yksi rahoituksen osa**.

Kertoimen kautta kunnat ja hyvinvointialue saavat valtiolta **enemmän rahoitusta**, jos niillä on

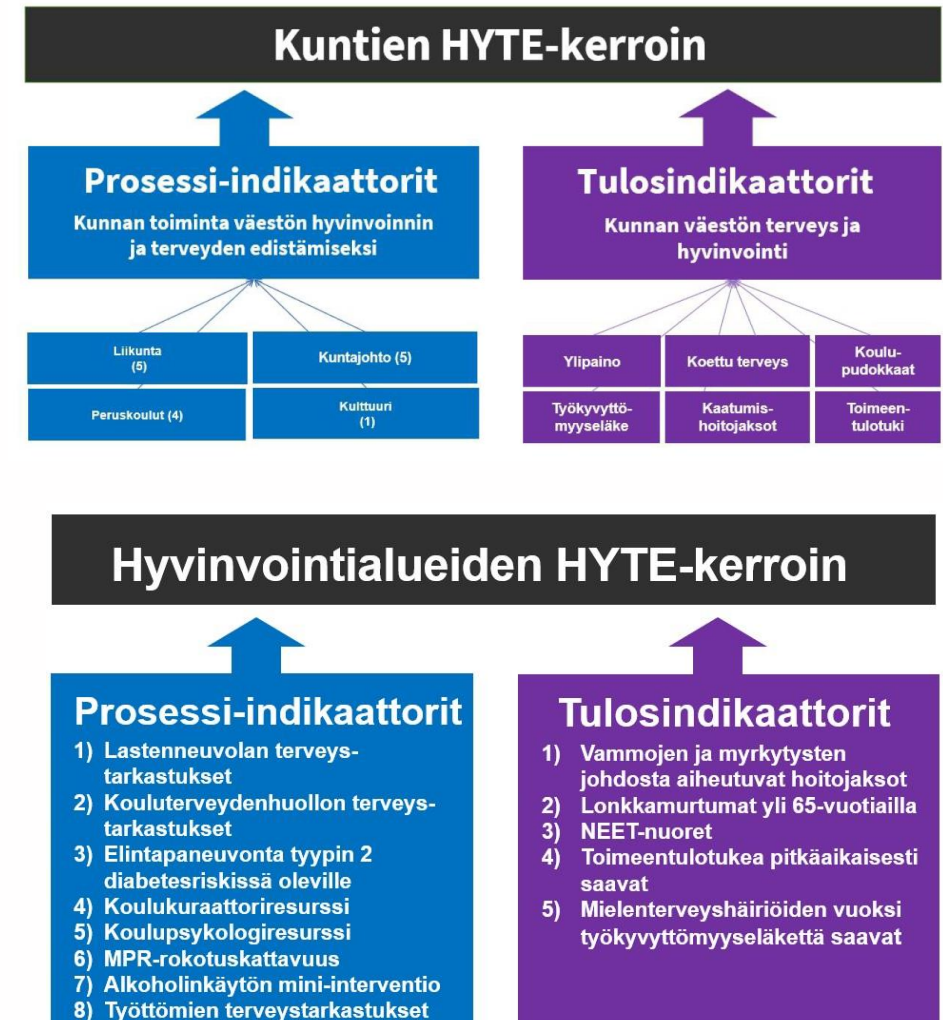
- tiettyä **toimintaa ja voimavaroja**, jotka parantavat asukkaiden hyvinvointia (prosessimittarit)
- jos asukkaiden **hyvinvointi paranee** (tulospittarit)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntijat laskevat hyte-kertoimet ja niiden kautta tulevan rahamäärän. Laskeminen tehdään prosessi- ja tulospittarien avulla. Kunnilla näitä mittareita on 21 ja hyvinvointialueilla 13. Katso mittarit oikealla näkyvistä kuvioista.

Kertoimeksi tulee jokin numero **nollan ja sadan välillä**. Sata on paras numero eli sillä saa täyden hyte-rahoituksen.

Tutustu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen verkkosivuilla

- [kuntien mittareihin](#)
- [hyvinvointialueen mittareihin](#)

Kuvien lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Miten kuntien hyte-kerroin lasketaan?

Valtio jakaa kunnille hyte-kertoimen kautta vuosittain yhteensä noin 100 miljoonaa euroa.

Kuntien kuudesta tulostittarista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden tai mittausajankohdan välinen ero (muutos).

Kunta, jolla on suurin muutos (paras kehitys), saa sata pistettä.

Kunta, jolla on pienin muutos, saa nolla pistettä.

Muiden kuntien pisteet sijoittuvat näiden väliin.

Jos kunnan tilanne on jo mittarin tavoitetasossa, kunta saa sata pistettä.

Kuntakohtaiset pistemäärät skaalataan, jotta eri mittareiden pistemäärät ovat vertailukelpoisia.

Kuntien 15 prosessimittaria kuvaavat nykytilannetta. Niistä lasketaan keskiarvo.

Hyte-kerroin on keskiarvo

- tulostittareiden keskiarvosta ja
- prosessimittareiden keskiarvosta.

Hyte-rahoituksen määrä lasketaan tällä kaavalla:

Asukasta kohden määritelty hyten perushinta 18,89 euroa

x kunnan asukasluku

x kunnan hyte-kerroin

/ koko maan hyte-kerroin

Tutustu tarkemmin Pohjois-Pohjanmaan kuntien kertoimiin

[Pohteen verkkosivulla.](#)

Kuntien kertoimissa on isoja eroja.

Miten hyvinvointialueen hyte-kerroin lasketaan?

Valtio jakaa hyvinvointialueille hyte-kertoimen perusteella 0,977 prosenttia hyvinvointialueiden rahoituksesta.

Hyvinvointialueen tulostittareista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden tai mittausajankohdan välinen ero (muutos).

Maksimipisteet saa,

jos mittarin arvo on tavoitetilanteessa.

Yhden tulostittarin osuus kertoimesta on 10 %.

Viisi tulostittaria muodostaa kertoimen arvosta siis 50 %.

Prosessimittarit kuvaavat nykytilannetta.

Prosessimittarit muodostavat kertoimen arvosta 50 % (0,0625 x 8 mittaria).

Hyte-kerroin on keskiarvo

- tulostittareiden keskiarvosta ja
- prosessimittareiden keskiarvosta

Hyte-rahoituksen määrä lasketaan tällä kaavalla:

*Asukasta kohden määritetty hyten perushinta 39,4 euroa
x hyvinvointialueen asukasluku
x hyvinvointialueen hyte-kerroin
/ koko maan hyte-kerroin*

Hyvinvointialueiden HYTE-kerroin

Prosessi-indikaattorit

- 1) Lastenneuvolan terveystarkastukset
- 2) Kouluterveydenhuollon terveystarkastukset
- 3) Elintapaneuvonta tyypin 2 diabetesriskissä oleville
- 4) Koulukuraattoriресурssi
- 5) Koulupsykologiresurssi
- 6) MPR-rokotuskattavuus
- 7) Alkoholinkäytön mini-interventio
- 8) Työttömien terveystarkastukset

Tulosindikaattorit

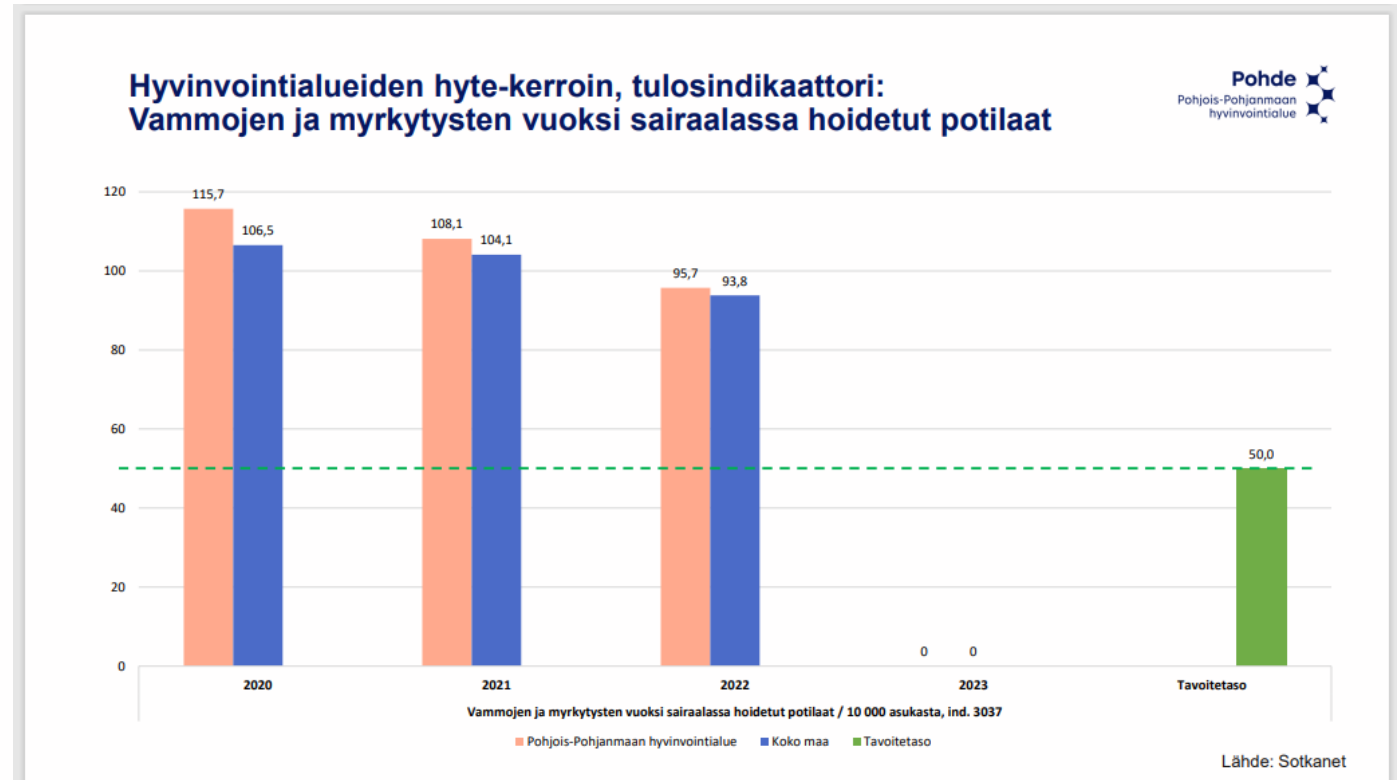
- 1) Vammojen ja myrkytysten johdosta aiheutuvat hoitajaksot
- 2) Lonkkamurtumat yli 65-vuotiailla
- 3) NEET-nuoret
- 4) Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavat
- 5) Mielen terveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat

Tutustu tarkemmin hyvinvointialueiden hyte-kertoimiin
([linkki puuttuu](#))

Kuinka lähellä tai kaukana Pohteen hyte-kertoimen mittarit ovat tavoitteista?

Oikealla näkyy esimerkki siitä, että vammoja ja myrkytyksiä koskevan mittarin tilanne on viime vuosina parantunut. Kansallinen tavoite lähenee, vaikka tekemistä riittää vielä.

Vertaa Pohteen hyte-kertoimen mittareiden nykyistä tilannetta kansallisiin tavoitteisiin tai muihin hyvinvointialueisiin [Pohteen verkkosivulla](#).

Vuoden 2022 arvion perusteella Pohteen hyte-kerroin on 44

Hyvinvointialueiden välisessä vertailussa Pohde on

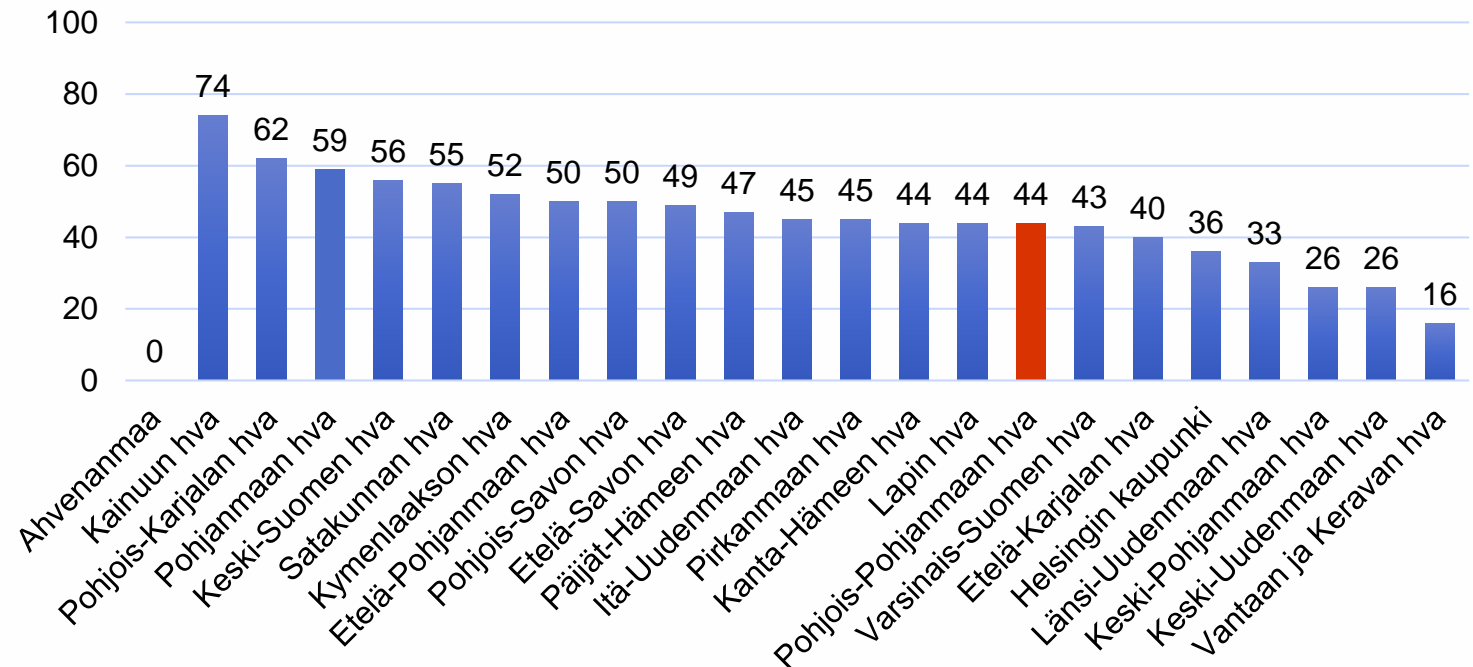
- hyte-kertoimessa **sijalla 15** (katso kuvio oikealla)
- muutosta kuvaavien tulospittareiden keskiarvossa **sijalla 6**
- toimintaa ja voimavaroja kuvaavien prosessipittareiden keskiarvossa **sijalla 19**.

Parannettavaa on siis eniten **toiminnassa ja voimavaroissa**.

Asiantuntijoiden kesällä 2023 tekemän arvion mukaan Pohteen hyte-rahoitus olisi vuonna 2026 kertoimella

- 44 noin **17 miljoonaa euroa**
- 80 noin **31 miljoonaa euroa**
- 100 noin **39 miljoonaa euroa**.

Hyvinvointialueiden HYTE-kerroin, 0 - 100, ind. 3815, tiedot vuodelta 2022

Pohteen hyte-rahoitus on vaarassa laskea, jos emme pysty nostamaan kertoimen numeroa vuosina 2024-2025

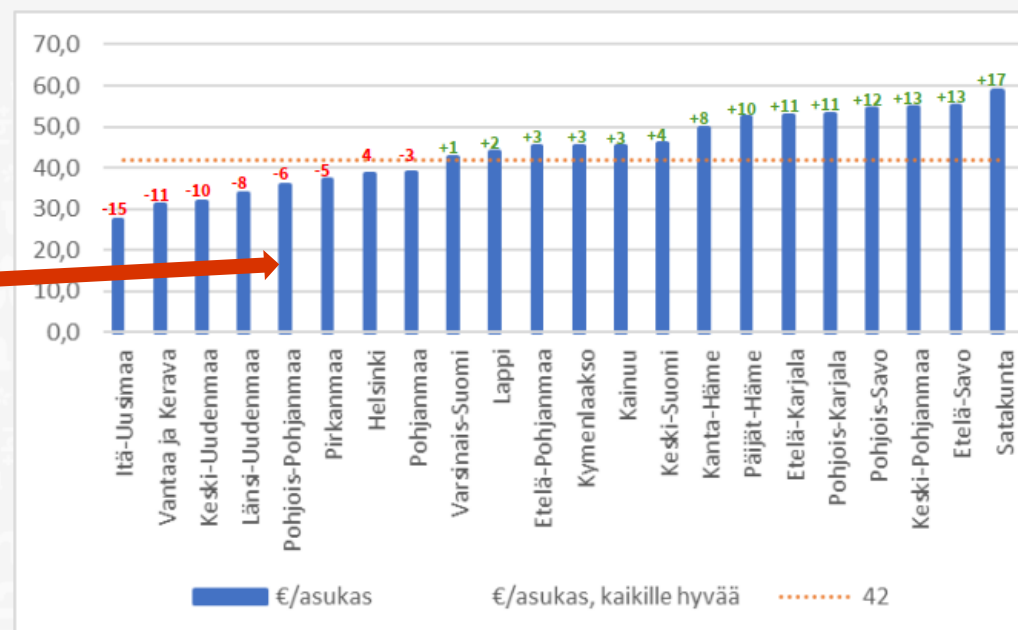
Vuoden 2023 loppupuolella Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on tehnyt koelaskelman siitä, miten käy, kun hyte-kertoimen arvo alkaa vaikuttaa hyvinvointialueiden rahoitukseen (kuva oikealla).

Arvion mukaan Pohteen asukaskohtainen rahoitus laskisi kuudella eurolla

nykyisestä 42 eurosta 36 euroon.

Tämä tarkoittaisi sitä, että Pohteen hyte-rahoitus olisi vuonna 2026 arviolta yli 2,5 miljoonaa euroa pienempi kuin vuonna 2024 (katso seuraavan sivun taulukko).

HYTE-kertoimen, €/asukas – kaikille saman verran vs. toiminnan ja tuloksellisuuden mukaan (koelaskelma)

Kuvan lähde: Timo Ståhl 24.11.2023.
Esitys Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen HYTE-päivässä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen koelaskelma

Hyvinvointialue	Hyte-kerroin, €/as	Kaikille hyvää	Erotus €/as	Kaikille hyvää, 42€/as	€, alustava	Erotus €
Satakunta	59	42	17	8 936 518	12 442 904	3 506 386
Etelä-Savo	55	42	13	5 484 568	7 204 683	1 720 115
Keski-Pohjanmaa	55	42	13	2 850 734	3 711 941	861 207
Pohjois-Savo	54	42	12	10 413 620	13 478 359	3 064 739
Pohjois-Karjala	53	42	11	6 833 690	8 642 408	1 808 719
Etelä-Karjala	53	42	11	5 270 232	6 621 354	1 351 123
Päijät-Häme	52	42	10	8 598 996	10 734 764	2 135 767
Kanta-Häme	50	42	8	7 127 865	8 404 088	1 276 223
Keski-Suomi	46	42	4	11 454 103	12 550 137	1 096 034
Kainuu	45	42	3	2 964 923	3 201 803	236 880
Kymenlaakso	45	42	3	6 705 374	7 238 231	532 857
Etelä-Pohjanmaa	45	42	3	8 020 735	8 611 103	590 368
Lappi	44	42	2	7 390 971	7 720 068	329 097
Varsinais-Suomi	43	42	1	20 414 754	20 665 907	251 153
Pohjanmaa	39	42	-3	7 413 170	6 838 790	-574 380
Helsinki	38	42	-4	27 917 812	25 508 497	-2 409 315
Pirkanmaa	37	42	-5	22 395 153	19 778 005	-2 617 148
Pohjois-Pohjanmaa	36	42	-6	17 512 769	14 937 842	-2 574 927
Länsi-Uusimaa	34	42	-8	20 447 506	16 472 612	-3 974 894
Keski-Uusimaa	32	42	-10	8 542 827	6 448 721	-2 094 106
Vantaa ja Kerava	31	42	-11	11 792 886	8 738 021	-3 054 866
Itä-Uusimaa	27	42	-15	4 161 092	2 700 060	-1 461 032

Kuvan lähde:
Timo Ståhl 24.11.2023.
Esitys Terveyden ja
hyvinvoinnin laitoksen
HYTE-päivässä.

3.2 Mitä asukkaiden hyvinvointia parantavia asioita hyte-kerroin ohjaa meitä tekemään?

Mitkä asiat asukkaiden hyvinvoinnissa vaikuttavat sekä Pohteen että kuntien hyte-kertoimeen?

Mittarit, joihin vaikutamme hyvinvointisuunnitelman luvun 2 toimenpiteillä, on merkitty merkillä ▲

Kuntien mittarit, joihin Pohteen toiminta selkeästi vaikuttaa	Pohteen mittarit, joihin kuntien toiminta selkeästi vaikuttaa	Asukkaiden hyvinvointiin liittyvät asiat, joita pitää kehittää yhdessä
<ul style="list-style-type: none"> Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat ▲ Työkyvyttömyyseläkettä saavat työikäiset ▲ 	<ol style="list-style-type: none"> Ei työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamassa olevat 20-24-vuotiaat ▲ Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18-34-vuotiaat ▲ Työttömien toteutuneet terveystarkastukset ▲ 	Koulutuksen ja/tai työelämän ulkopuolelle jääminen
	<ol style="list-style-type: none"> Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet työikäiset ▲ 	Rahavaikeudet
<ul style="list-style-type: none"> Ylipaino yläkouluiässä ▲ 	<ol style="list-style-type: none"> Elintapaneuvonta tyyppin 2 diabetesriskissä oleville ▲ Alkoholinkäytön mini-interventio ▲ 	Terveydelle haitalliset elintavat
<ul style="list-style-type: none"> Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot ▲ 	<ol style="list-style-type: none"> Lonkkamurtumat ▲ 	Ikääntyneiden kaatumiset
<ul style="list-style-type: none"> Terveytensä keskitasoiseksi tai huonommaksi kokevat yläkoululaiset ▲ 	<ol style="list-style-type: none"> Vammojen ja myrkytysten hoitajaksot sairaalassa ▲ MPR-rokotuskattavuus (tuhka- ja vihurirokko, sikotauti) Lastenneuvolan terveystarkastukset Kouluterveydenhuollon terveystarkastukset Koulukuraattoriresurssit Koulupsykologiresurssit 	Muu terveys

Miten vaikutamme niihin mittareihin, joihin luvun 2 toimenpiteet eivät vaikuta? **KESKENERÄINEN**

Hyte-kertoimen mittari	Tärkeimmät toimenpiteet
Vammojen ja myrkytysten hoitajaksot sairaalassa: Vuoden aikana sairaalassa hoidettujen vammojen ja myrkytysten lukumäärä suhteessa alueen väestömäärään	Toimenpiteitä kirjataan helmikuun aikana
MPR-rokotuskattavuus (tuhka- ja vihurirokko, sikotauti): Prosenttiluku, joka ilmaisee alueen lasten rokotekattavuuden.	
Lastenneuvolan terveystarkastukset: Terveystarkastuksista poisjääneiden osuus, joiden tuen tarve on selvitetty, kaikista vastaavista tarkastuksista poisjääneistä lapsista. Tarkastuksesta poisjäänyt lapsi tarkoittaa lasta, joka ei ole käynyt 4 vuoden iässä lainkaan lastenneuvolassa terveystarkastuksessa terveydenhoitajalla tai lääkäriä.	
Kouluterveydenhuollon terveystarkastukset: Niiden 8. luokan koululaisten kouluterveydenhuollon terveystarkastuksista poisjääneiden osuus, joiden tuen tarve on selvitetty, kaikista vastaavista tarkastuksista poisjääneistä koululaisista. Tarkastuksesta poisjäänyt tarkoittaa koululaista, joka ei ole käynyt 8. luokan aikana lainkaan kouluterveydenhuollon terveystarkastuksessa terveydenhoitajalla tai lääkäriä.	
Koulukuraattoriressurit: Työpanoksen määrä viikossa oppilasmäärään suhteutettuna peruskouluissa	
Koulupsykologiresurssit: Koulupsykologin työpanoksen määrä viikossa oppilasmäärään suhteutettuna peruskouluissa	

Mitkä Pohteen toimialueet ovat vastuussa työstä, joka vaikuttaa Pohteen hyte-kertoimeen?

(Punainen väri tarkoittaa päävastuuta. Sininen väri tarkoittaa, että toimialueen työ vaikuttaa mittariin.)

Mittari	Toimialue tai toimialueet						
	Perhe- ja sosiaalipalvelut ja OYS-psykiatria	Terveysten- ja sairaanhoidon palvelut	Ikäihmisten palvelut	Vammais- palvelut	Kuntoutus- palvelut	OYS- sairaala- palvelut ja ensihoito	Järjestämis- toiminnot
Toimintaa ja voimavaroja kuvaavat mittarit:							
1. Lastenneuvolan terveystarkastukset							
2. Kouluterveydenhuollon terveystarkastukset							
3. Elintapaneuvonta tyypin 2 diabetesriskissä oleville							Hanke tukee
4. Koulukuraattoriresurssi							
5. Koulupsykologiresurssi							
6. MPR-rokotuskattavuus							
7. Alkoholinkäytön mini-interventio							Koordinoiva rooli
8. Työttömien terveystarkastukset	Hanke tukee						
Tuloksia kuvaavat mittarit:							
9. Vammojen ja myrkytysten hoitajaksot							
10. Lonkkamurtumat yli 65-vuotiailla							
11. NEET-nuoret (ei työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamassa)							
12. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavat							
13. Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat							

4. Miten teemme yhteistyötä asukkaiden hyvinvoinnin parantamiseksi?

Käytämme ainakin näitä yhteistyön keinoja

Miten teemme yhteistyötä asukkaiden hyvinvoinnin parantamiseksi?

Yhteinen tavoite: Asukkaan hyvä arki ja elämä Pohjois-Pohjanmaalla

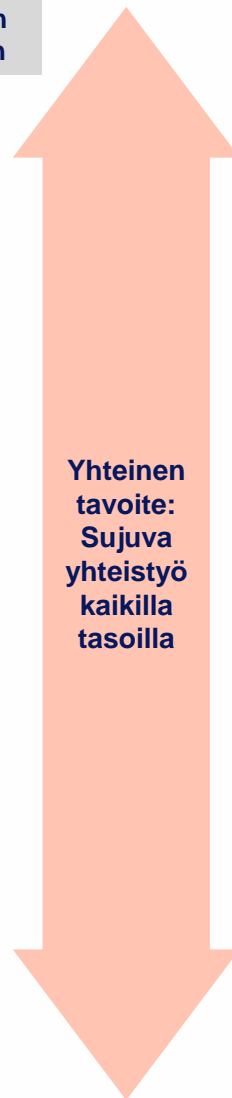
Mitä asukas tekee?	Pitää huolta omista voimavaroistaan ja parantaa niitä	Tekee valintoja ja tekoja, jotka parantavat omaa ja muiden hyvinvointia	Opettelee keinoja, joilla voi säädellä omaan hyvinvointiin vaikuttavaa käyttäytymistä	Hakee ajoissa apua, tukea tai palveluja	Osallistuu ja vaikuttaa päätöksentekoon ja hyvinvointiin liittyviin palveluihin ja toimintaan
--------------------	---	---	---	---	---

Miten teemme yhteistyötä asukkaita kohtaavassa työssä (esimerkkejä)?	Asukasta tai perhettä koskeva yhteistyö (esim. Pohteen terveydenhoitaja ja kunnan liikuntaneuvoja tai nuorisotyöntekijä)	Asukasta tai perhettä koskevat moniammatilliset ryhmät (esim. huoli lapsen hyvinvoinnista tai paljon palveluja tarvitseva asukas)	Asukkaan tai perheen ohjaus järjestöjen, seurakuntien ym. toimintaan	Yhdessä sovitut ihmiskeskeiset palvelupolut * (polut huomioivat ihmisen monimuotoisen elämän erilaisine tapahtumineen ja tilanteineen)
--	--	---	--	--

Miten teemme yhteistyötä kunnassa?	Pohteen edustajien kuntatapaamiset *	Kuntien hyvinvointiryhmät * 30 kuntaa, 30 ryhmää	Muut monialaiset työryhmät kunnissa * (noin 160 ryhmää vuonna 2023)	Kuntien yhdyshenkilöt • Hyvinvointiyhdyshenkilöt • Järjestöyhdyshenkilöt • Muut yhdyshenkilöt (esim. ehkäisevä päihdetyö)	Sote-keskusten järjestöyhdyshenkilöt
------------------------------------	--------------------------------------	---	--	--	--------------------------------------

Miten teemme yhteistyötä kuudella alueella?	Alueelliset hyte- ja yhdyspintaneuvottelut * (järjestämislaki § 6 ja 7) 1-2 kertaa vuodessa	Alueelliset hyte-verkostot * 1. Koillismaa 2. Oulunkaari 3. Lakeus 4. Oulu 5. Rannikko 6. Eteläinen	Pohteen alueelliset yhteistyökoordinaattorit *
---	--	--	--

Miten teemme yhteistyötä Pohjois-Pohjanmaalla?	Yhteistyöneuvottelut * (hyvinvointialuelaki § 14)	Kuntajohtajien foorumi *	Viestintäverkosto *	Pohteen yhdyshenkilöt * (vuonna 2023)	Pohteen toimialueiden järjestöyhdyshenkilöt
Strateginen yhteistyösopimus	Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma (järjestämislaki § 6-7)	Hyvinvointijohtamisen verkosto ja -katsaukset *	Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointiverkostot • Avoimet teemaverkostot * • Järjestöille avoimet järjestöyhteistyön verkostot • Muut verkostot	1. Hyvinvointijohtaminen 2. Osallisuus 3. Mielenterveyden edistäminen, ehkäisevä päihdetyö ja lähisuhdeväkivallan ehkäisy 4. Elintavat 5. Kulttuurihyvinvointi ja taloudellinen hyvinvointi 6. Järjestöyhteistyö 7. Valmius 8. Kotoutuminen ja maahanmuutto 9. Työllisyys	Yhteiset hankkeet
Osallisuus-, vuorovaikutus- ja hyvinvointiohjelma OSUVA	Pohteen yhteistyöryhmät * 1. Opiskeluhoito § 2. Toimeentulotukiasioiden neuvottelukunta § 3. Mielenterveyden edistäminen, ehkäisevä päihdetyö, lähisuhdeväkivallan ehkäisy (MiePäVäki) 4. Hyvinvoinnin edistäminen (Hyry) 5. Järjestöyhteistyö (Jyry) 6. Työllisyyden hoito? 7. Valmius- ja turvallisuusfoorumit		Tarkempi kuvaus diassa 54.		

Yhteinen tavoite: Sujuva yhteistyö kaikilla tasoilla

Esimerkkejä siitä, miten Pohde tekee ennaltaehkäisyyn liittyvää yhteistyötä kuntien kanssa

	1) Pohjois-Pohjanmaan hyvinvoinnin teemaverkostot (Huom! Kaikki eivät ole Pohteen vetämiä)	2) Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointijohtamisen verkosto	3) Alueelliset hyvinvoinnin edistämisen verkostot (Koillismaa, Oulunkaari, Lakeus, Rannikko ja Eteläinen – Oululla oma rakenteensa)	4) Alueelliset, lakisääteiset hyvinvoinnin edistämisen neuvottelut	5) Yhteistyöryhmät: • Hyvinvoinnin edistämisen yhteistyöryhmä Hyry • Ehkäisevän mielenterveys-, päihde- ja väkivaltatyön yhteistyöryhmä
Voiko jokainen kunta osallistua?	Kyllä , halutessaan	Kyllä , suositeltavaa osallistua	Kyllä , oman alueensa verkostoon	Kyllä , oman alueensa neuvotteluun	Ei , koska ryhmissä on eri sektoreiden edustajia ja koska ryhmien kokoonpano on pidettävä kohtuullisena
Kuka kunnasta osallistuu?	Verkoston teemaan liittyvä kunnan työntekijä ja/tai hyvinvointiyhdyshenkilö(t)	Hyvinvointi-yhdyshenkilö(t)	Hyvinvointi-yhdyshenkilö(t)	Ylin johto tai sen edustajat sekä hyvinvointi-yhdyshenkilöt	Kuusi kunnan edustajaa kuudelta alueelta
Miksi?	Yhteistyö teemakohtaisissa asioissa (ehkäisevä päihdetyö, mielenterveyden edistäminen ja väkivallan ehkäisy; elintavat; osallisuus; taloudellinen hyvinvointi; kulttuurihyvinvointi; digihyvinvointi). Verkosto kokoaa yhteen asiantuntijoita, jotka toimivat tietyn aiheen parissa.	Yhteistyö hyvinvointijohtamisessa (mm. hyvinvointikertomus ja -suunnitelma, tietojohtaminen, rakenteet)	Yhteistyö tietyn alueen kuntien kanssa ja välillä	Lakisääteinen neuvottelu hyten painopisteistä, tavoitteista, toimenpiteistä ja arvioinnista	Yhteistyö julkisten, yksityisten ja yleishyödyllisten toimijoiden kesken
Milloin?	Kukin verkosto kokoontuu omien aikataulujensa mukaisesti. Yleensä muutaman kerran vuodessa.	<ul style="list-style-type: none"> • Katsaus kerran kuussa • Työpajoja tarpeen mukaan 	Neljä kertaa vuodessa tai tarpeen mukaan	1-2 kertaa vuodessa (talousarvion valmistelun ja/tai tilinpäätöksen tienoilla)	2-6 kertaa vuodessa

Pohjois-Pohjanmaalla on useita ennaltaehkäisyyn liittyviä verkostoja

Verkostot kokoavat yhteen ihmisiä, jotka tekevät samaan aiheeseen liittyvää työtä. Ne auttavat heitä tekemään yhteistyötä. Yhteistyön ansiosta asukkailla on paremmat mahdollisuudet hyvinvointiin.

Hyvinvoinnin teemaverkostot

(avoimia)

Elintapaverkosto (Pohde)

Ehkäisevän mielenterveys,
päihde- ja väkivaltatyön verkosto
(Pohde)

Taloudellisen hyvinvoinnin
verkosto (Pohjois-Suomen
sosiaalialan osaamiskeskus)

Osallisuusverkosto (Pohde
yhteistyössä ODL ja HDL)

Kulttuurihyvinvointiverkosto
(Pohjois-Pohjanmaan liitto)

Digihyvinvoinnin verkosto
(Pohde ja Pohjois-Pohjanmaan
liitto)

Järjestöyhteistyön verkostot

(avoimia kunnille ja järjestöille)

Pohteen
Järjestöyhdysenkilöiden
verkosto (Pohde)

Kuntien
järjestöyhdysenkilöiden
verkosto
(Pohjois-Pohjanmaan sosiaali-
ja terveysturvayhdistys)

Järjestöverkostot:
1) Lapset, nuoret ja perheet
2) Mielenterveys- ja
päihdepalvelut
3) Sote-keskus ja OLKA
4) Ikäihmisten palvelut
5) Vammaispalvelut
6) Kuntoutus

Hyvinvointijohtamisen verkostot

(suljettuja)

Kuntien hyvinvointiyhdysenkilöt
(Pohde)

Kuntien
hyvinvointiyhdysenkilöiden
alueelliset verkostot: Koillismaa,
Oulunkaari, Lakeus, Rannikko ja
Eteläinen (Pohde ja kunnat)

Hyvinvoinnin teemaverkostojen
vetäjien verkosto (Pohde)

Muut verkostot

(esimerkkejä)

Kohtaamispaikkatoimija-
verkostot (tulossa, Pohde)
Alueellinen
perhekeskusverkosto (Pohde)
Neuropsykiatristen haasteiden
osaajaverkostot (Pohde)

Yhteistyötä tehdään sekä jatkuvasti, säännöllisesti että tarvittaessa

Yhteistyön taso	Yhteistyön keino	Kuka järjestää?	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu	
Asukkaita kohtaava työ	Työntekijöiden väliset keskustelut ja muu yhteistyö	Työntekijät itse	Jatkuvaa toimintaa: Työntekijät keskustelevat, järjestävät palavereita ja teemakohtaisia tapahtumia ja tekevät muuta yhteistyötä tarpeenmukaisesti. Kunnat ja Pohde kannustavat työntekijöitään yhteistyöhön toistensa sekä järjestöjen, seurakuntien ja muiden toimijoiden kanssa.											
Kunta	Kuntien hyvinvoinnin edistämisen ryhmät	Kunta	Yhteensä noin 30 ryhmää, joilla on omat kokousaikataulunsa. Pohteen järjestämistoimintojen Yhteistyö, osallisuus ja hyvinvointi -tiimin alueelliset koordinaattorit osallistuvat kokouksiin aina kun mahdollista. Muita Pohteen edustajia osallistuu silloin, kun asialistalla on heidän vastuullaan olevia asioita.											
	Muut kuntien vetämät yhteistyöryhmät	Kunta	Ryhmiä on noin 160. Niillä on omat kokousaikataulunsa. Pohteen työntekijät osallistuvat tarpeen ja aikataulujensa mukaisesti.											
	Muu yhteydenpito	Se, jolla on tarvetta	Jatkuvaa toimintaa: Esimerkiksi kuntien hyvinvointiyhdyskuntien ja Pohteen alueellisten koordinaattoreiden välinen yhteydenpito											
Alue (Koillismaa, Oulunkaari, Lakeus, Oulu, Rannikko ja Eteläinen)	Alueelliset hyvinvoinnin edistämisen verkostot	Vetäjäkunta tai Pohde	Kokoontuvat noin kaksi kertaa kevätkaudella					Kokoontuvat noin kaksi kertaa syyskaudella						
	Alueelliset hyvinvoinnin edistämisen neuvottelut kuntien kanssa §	Pohde	2 h / alue: Yhteistyön arviointi tilinpäätösasiakirjaan?					2 h / alue: Talousarvion valmistelu						
Pohjois-Pohjanmaa	Yhteistyöverkostot	Eri organisaatiot	Avoimia kaikille kunnille. Kokoontuvat noin 3-6 kertaa vuodessa. Toiminta tukee kuntien ja Pohteen toimintaa.											
	Yhteistyöryhmät	Pohde	Edustus kunnista. Kokoontuvat noin 3-6 kertaa vuodessa. Toiminta tukee kuntien ja Pohteen toimintaa.											
	Hyvinvointijohtamisen Teams-katsaus	Pohde	2 h	2 h	2 h	2 h	2 h	2 h	2 h	2 h	2 h	2 h	2 h	
	Etätyöpajat	Pohde	← Järjestetään tarvittaessa. Avoimia kaikille kunnille. →											
	Lähityöpajat	Pohde												Työpaja Hyvinvointi-foorumia edeltävänä päivänä
	Hyvinvointifoorumi	Pohjois-Pohjanmaan liitto												
	Tilannekuvaseminaari	Pohjois-Pohjanmaan liitto		4-6 h										
Yhteistyöneuvottelu §	Pohde ja Pohjois-Pohjanmaan liitto											Noin 2 h		

4.3 Kuntien ilmoittamien yhteistyömallien jatkuminen

Tämä osio puuttuu VAI poistetaanko? Taustatyö on pitkällä, joten voisi työstää helmikuun alussa ja lähettää kunnille luonnos lausuntoajan alkupuolella.

5. Arviointi: Miten arvioimme suunnitelman toteutumista?

Vuoden 2025 lopussa arvioimme tavoitteiden saavuttamista ainakin näillä mittareilla

Tavoite	Onko asukkaiden hyvinvointi muuttunut vuosien 2024-2025 aikana? (V = mittari, jota suositellaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksen mittariksi. Lihavoitu teksti = kuntien hyte-kertoimen mittari. Oranssi väri = hyvinvointialueen hyte-kertoimen mittari. Sininen väri = kuntien ja hyvinvointialueen yhteinen hyte-kertoimen mittari.)	
Mielen hyvinvointi paranee	<ul style="list-style-type: none"> Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä (nuoret) V Elämänlaatunsa hyväksi tuntevat (aikuiset) V Kokenut vahvaa positiivista mielensterveyttä viimeisen 2 viikon aikana (nuoret) V Positiivinen mielensterveys -mittarin pistemäärän keskiarvo (aikuiset) V Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana (lapset) 	<ul style="list-style-type: none"> Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus (nuoret) V Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneet (aikuiset) V Mielensterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat V Itsemurha-ajatuksia 12 viime kuukauden aikana Yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut (lapset, nuoret)
Yksinäisyys vähenee	<ul style="list-style-type: none"> Ihmissuhteisiinsa tyytyväiset (aikuiset) 	<ul style="list-style-type: none"> Itsensä yksinäiseksi tuntevat (aikuiset, lapset)
Rahahuolet vähenee	<ul style="list-style-type: none"> Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavat Tinkinyt ruuasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä rahanpuutteen vuoksi (aikuiset) Perheen koettu taloudellinen tilanne kohtalainen tai sitä huonompi (nuoret) 	<ul style="list-style-type: none"> Kokee kiinnostavat harrastukset liian kalliiksi Lapsiperheiden pienituloisuusaste
Terveellisemmät liikunta- ja syömistottumukset	<ul style="list-style-type: none"> Ylipaino lapsilla ja nuorilla V / Lihavuus aikuisilla Ei syö koululounasta päivittäin (nuoret) V Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky V 	<ul style="list-style-type: none"> Vähintään tunnin päivässä liikkuvat nuoret Terveysliikuntasuosituksen saavuttavat / Terveytensä kannalta liian vähän liikkuvat aikuiset V
Päihteiden aiheuttamat haitat vähenevät	<ul style="list-style-type: none"> Raittius (nuoret) Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa (lapset) Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista (nuoret) V Päivittäin tupakoivat V 	<ul style="list-style-type: none"> Alkoholia liikaa käyttävät V Alkoholikuolemien takia menetetyt elinvuodet V Kannabista 12 viime kuukauden aikana käyttäneet V Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat
Lähisuhdeväkivalta vähenee	<ul style="list-style-type: none"> Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana V 	<ul style="list-style-type: none"> Kokenut muiden perheenjäsenten välistä fyysistä väkivaltaa vuoden aikana (nuoret) Lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus (aikuiset)
Ikääntyneiden kaatumiset vähenevät	<ul style="list-style-type: none"> Lonkkamurtumat yli 65-vuotiailla Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitokaudet 65 vuotta täyttäneillä 	
Paloturvallisuus paranee	<ul style="list-style-type: none"> Tulipalot asuinrakennuksissa ja vapaa-ajan asunnoissa (V) Rakennuspalovaarat asuinrakennuksissa ja vapaa-ajan asunnoissa (tarkoittaa mahdollisuutta rakennuspalon syttymiselle) 	
<ul style="list-style-type: none"> Lisäksi keräämme Pohjois-Pohjanmaan asukkailta ja asukkaita edustavilta tahoilta kokemustietoa asukkaiden hyvinvoinnista muun muassa uusimalla Minun arkeni ja elämäni -kyselyn. Kaikki hyte-kertoimien mittarit eivät suoraan mittaa yllä olevien tavoitteiden saavuttamista eivätkä siksi sisälly taulukkoon. Tämän vuoksi arvioimme hyte-kertoimien mittareita myös omana kokonaisuutenaan. Hyvinvointisuunnitelman liitteenä olevista suunnitelmista teemme erilliset arvioinnit. 		

Vuoden 2025 lopussa arvioimme ainakin näiden toimenpiteiden toteutumista (1/2)

Tavoite	Onko tavoitteisiin tähtääviä toimenpiteitä tehty? (V = mittari, jota Terveiden ja hyvinvoinnin laitos suosittelee hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksen mittariksi. Oranssi väri = hyvinvointialueen hyte-kertoimen mittari. Lihavoitu teksti = kuntien hyte-kertoimen mittari)
Mielen hyvinvointi paranee	<ul style="list-style-type: none"> • Kunnat, järjestöt ja seurakunnat sekä muut toimijat ovat panostaneet toimintaan, joka parantaa asukkaiden mielen hyvinvointia • Pohteen ennaltaehkäisevät mielenterveyspalvelut ovat vahvistuneet. Esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> ✓ matalan kynnyksen kasvatus- ja perheneuvolan lääkäripalvelut digitaalisen sotekeskuksen kautta laajoilla aukioloajoilla ✓ puheeksiotto kaikissa terveyden- ja sairaanhoidon vastaanottopalveluissa • Pohjois-Pohjanmaan asukkaan positiivisen mielenterveyden tuen polku on valmis ja sitä on jo jossain määrin toteutettu
Yksinäisyys vähenee	<ul style="list-style-type: none"> • Kunnat, järjestöt ja seurakunnat sekä muut toimijat ovat panostaneet toimintaan, joka vähentää asukkaiden yksinäisyyttä • Pohde on vahvistanut toimintaa, joka vähentää asukkaiden yksinäisyyttä. Esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> ✓ yksinäisyyden tunnistamisen ja puheeksioton koulutukset ✓ ohjaus järjestöjen ja seurakuntien toimintoihin ja vertaisryhmiin ✓ kaverisuhteiden kehittymiseen ja ryhmäytymiseen panostaminen vammaispalvelujen kuntoutusjaksoilla • Pohjois-Pohjanmaan asukkaan yksinäisyyden ehkäisyn polku on valmis ja sitä on jo ainakin jossain määrin toteutettu
Rahahuolet vähenee	<ul style="list-style-type: none"> • Kunnat, järjestöt ja seurakunnat sekä muut toimijat ovat panostaneet toimintaan, joka vähentää asukkaiden rahahuolia, esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Kunnilla on pysyvä käytäntö, jolla kunta järjestää tai tukee taloudellisesti vertaistoimintaa, joka madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnyksiä (esim. kulttuurikaveri) • Pohde on vahvistanut toimintaa, joka vähentää asukkaiden rahahuolia. Esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Puheeksiotto, taloudellisen tilanteen selvitys, ohjaus ja neuvonta ✓ Talousneuvolan toiminta • Pohjois-Pohjanmaan asukkaan rahahuolien ehkäisyn polku on valmis ja sitä on jo ainakin jossain määrin toteutettu
Terveellisemmät liikunta- ja syömistottumukset	<ul style="list-style-type: none"> • Kunnat, järjestöt ja seurakunnat sekä muut toimijat ovat panostaneet toimintaan, joka tukee terveellisiä liikunta- ja syömistottumuksia. Esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Kouluissa noudatetaan kouluruokailusuositusta ✓ Kouluissa on pitkät liikuntavälitunnit ✓ Kunnat ovat asettaneet tavoitteet ja toimenpiteet ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi (V) • Pohde on vahvistanut toimintaa, joka tukee terveellisiä liikunta- ja syömistottumuksia. Pohde on esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Kehittänyt Pohjois-Pohjanmaan elintapaohjauksen mallin Pohjois-Pohjanmaalle yhdessä eri toimijoiden kanssa ✓ toteuttanut elintapaneuvontaa tyypin 2 diabetesriskissä oleville ✓ toteuttanut työikäisille liikuntaan liittyvää neuvontaa ja ohjausta perusterveydenhuollossa V

Vuoden 2025 lopussa arvioimme ainakin näiden toimenpiteiden toteutumista (2/2)

Tavoite	Onko tavoitteisiin tähtääviä toimenpiteitä tehty? (V = mittari, jota Terveys- ja hyvinvoinnin laitos suosittelee hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksen mittariksi. Oranssi väri = hyvinvointialueen hyte-kertoimen mittari. Lihavoitu teksti = kuntien hyte-kertoimen mittari)
Päihteiden aiheuttamat haitat vähenevät	<ul style="list-style-type: none"> • Kunnat, järjestöt ja seurakunnat sekä muut toimijat ovat panostaneet ehkäisevään päihdetyöhön • Pohteen ehkäisevä päihdetyö on vahvistunut. Pohde on esimerkiksi:<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vahvistanut alkoholinkäytön mini-interventiota asiakkaille, joilla on alkoholin riskikäyttöä ja haitallista käyttöä ✓ Järjestänyt teemapäiviä ja ammattilaisten koulutuksia ✓ Koordinoitunut Pohjois-Pohjanmaan ehkäisevän päihdetyön suunnitelman toteutumista • Pohjois-Pohjanmaan asukkaan päihdehaittoja ehkäisevän tuen polku on valmis ja sitä on jo jossain määrin toteutettu
Lähisuhdeväkivalta vähenee	<ul style="list-style-type: none"> • Pohde, kunnat, järjestöt ja seurakunnat sekä muut tarkoituksenmukaiset toimijat ovat<ul style="list-style-type: none"> ✓ toteuttaneet toimintaa, joka lisää sekä asukkaiden että ammattilaisten tietoa lähisuhdeväkivallasta ja sen ehkäisystä ✓ panostaneet työryhmiin ja vastuuhenkilöihin, jotka koordinoivat lähisuhdeväkivallan ehkäisyä Pohjois-Pohjanmaalla ✓ tehneet suunnitelmallista lähisuhdeväkivallan ehkäisytyötä • Pohjois-Pohjanmaan asukkaan lähisuhdeväkivallan ehkäisyn tuen polku on valmis ja sitä on jo jossain määrin toteutettu
Ikääntyneiden kaatumiset vähenevät	<ul style="list-style-type: none"> • Kunnat, järjestöt ja seurakunnat sekä muut toimijat ovat panostaneet toimintaan, joka pitää ikääntyneet pystyssä • Kaatumisen ehkäisyn toimintamallia on jatkokehitetty ja toteutettu Pohteella. Esimerkiksi:<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ammattilaisten osaamista ja yhteistyötä on vahvistettu koulutuksella ja perehdytyksillä ✓ Ikääntyneiden toimintakykyä ja kaatumisen riskiä on arvioitu, apuvälineitä hankittu ja lihaskunnan ja tasapainon paranemista tuettu ✓ Kaatumisen ehkäisyn verkostoa on laajennettu myös Pohteen yhteistyökumppaneihin • Pohjois-Pohjanmaan ikääntyneiden kaatumisen ehkäisyn polku on valmis ja sitä on jo jossain määrin toteutettu
Paloturvallisuus paranee	<p>Pohde on</p> <ul style="list-style-type: none"> • kouluttanut tiettyjä asukasryhmiä, jakanut yleistä tietoa tapahtumissa, viestinyt sosiaalisessa mediassa ja tarjonnut ohjausta ja neuvontaa • tehnyt lakisääteisiä valvontakäyntejä kohteisiin, joissa on ilmeinen tulipalon tai onnettomuuden riski • kouluttanut tiettyjä sosiaali- ja terveystalouden ammattiryhmiä ja tehnyt sähköisiä koulutusaineistoja • kartoittanut tiettyjen asiakasryhmien pelastautumiskykyä ja asuntojen paloturvallisuutta • kehittänyt sisäisen toimintamallin siitä, miten sosiaali- ja terveystalouden toimii havaittuaan paloturvallisuusriskin • tukenut kuntien tekemää turvallisuustyötä valmius- ja turvallisuusfoorumien avulla

6. Vaikutusten ennakkoarviointi: Mitä voimme saavuttaa, jos suunnitelma toteutuu?

Mitä vaikutuksia hyvinvointisuunnitelman tekemisellä tai tekemättä jättämisellä on?

Jos emme tee ja toteuta hyvinvointisuunnitelmaa	Jos onnistumme yhdessä tekemään ja toteuttamaan hyvinvointisuunnitelman
<ul style="list-style-type: none"> • Työaika voi käyttää johonkin muuhun työhön • Kunnat, Pohde ja muut toimijat tekevät hyvinvointia edistävää työtä<ul style="list-style-type: none"> ✓ ilman yhteisiä ja näkyviä tavoitteita ✓ enimmäkseen omasta näkökulmastaan • Asukkaat, kunnat, Pohde ja muut toimijat tuntevat toistensa hyvinvointia edistävän toiminnan huonommin. Sen takia yhteistyö ja vastuiden jakaminen on vaikeampaa ja vähäisempää. • Vähäisemmän yhteistyön takia<ul style="list-style-type: none"> ✓ on sekä päällekkäistä että puuttuvaa toimintaa ✓ asukkaiden tarpeisiin on vaikeampi vastata ✓ työ ei tuota yhtä hyviä tuloksia ✓ asukkaiden hyvinvointi voi heikentyä, mikä aiheuttaa inhimillistä kärsimystä ja yhteiskunnallisia kustannuksia ✓ korjaavien palvelujen tarve kasvaa tai pysyy ennallaan, mikä vaikeuttaa ehkäisevien palvelujen vahvistamista ✓ toimijoiden välille syntyy herkemmin ristiriitoja ja epäluottamusta	<ul style="list-style-type: none"> • Työaika on kulunut suunnitteluun ja sen toteutukseen • Kunnilla, Pohteella ja muilla toimijoilla on hyvinvointia edistävälle työlle yhteiset tavoitteet, jotka antavat työlle ja yhteistyölle selkeän suunnan • Asukkaat, kunnat, Pohde ja muut toimijat tuntevat toistensa hyvinvointia edistävän toiminnan paremmin. Yhteistyön tekeminen on helpompaa ja yhteistyön määrä lisääntyy. • Yhteistyön ansiosta<ul style="list-style-type: none"> ✓ päällekkäinen ja puuttuva toiminta vähenee ✓ rajalliset resurssit on mahdollista yhdistää, jolloin niillä pystytään vastaamaan paremmin asukkaiden tarpeisiin ✓ asukkaiden hyvinvointi voi parantua, mikä vähentää inhimillistä kärsimystä ja yhteiskunnallisia kustannuksia ✓ korjaavien palvelujen tarve vähenee, mikä vapauttaa resursseja ehkäisevien palvelujen vahvistamiseen ✓ toimijoiden välinen luottamus paranee ja ristiriidat vähenevät

Esimerkkejä taloudellisista vaikutuksista (1/2)

Tavoite	Esimerkkejä heikentyneen hyvinvoinnin kustannuksista per henkilö	Kuinka monen ihmisen arjessa asiaa esiintyy Pohjois-Pohjanmaalla?	Noin miljoonan euron säästö* on mahdollista saavuttaa, jos...
Mielen hyvinvointi paranee	Pohteen suuntaa-antava arvio vuodelta 2023: Nuorisopsykiatrian osastohoidon keskihinta noin 21 000 € per vuosi per asiakas. Vuorokausihinta noin 600 €.	<ul style="list-style-type: none"> Pohteen suuntaa-antava arvio: Vuonna 2023 osastolla 86 ollut 278 asiakasta. Hoitopäiviä ollut keskimäärin 25,9 per asiakas. 8. ja 9. luokan sekä lukion ja ammattikoulun 1. ja 2. luokan oppilaista 16-24 prosentilla on ollut masennusoireita (3529 ikäryhmiin kuuluvaa nuorta) ja 19 prosentilla kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta (2885 ikäryhmiin kuuluvaa nuorta). 	<ul style="list-style-type: none"> ehkäisemme 47 nuoren joutumisen nuorisopsykiatrian osastohoitoon (vuosittainen säästö koskee Pohdetta)
	Nuoren syömishäiriöpotilaan erikoissairaanhoidon hoitajakso keskimäärin 79 000 € . Runsaasti hoitoa saaneella 110 000 € ja eniten hoitoa tarvitsevalla 427 000 €. (Silén ym. 2016)	<ul style="list-style-type: none"> 8. ja 9. luokan sekä lukion ja ammattikoulun 1. ja 2. luokan oppilaista 16-21 prosentilla on syömishäiriöriski (2805 ikäryhmiin kuuluvaa nuorta). 	<ul style="list-style-type: none"> ehkäisemme 13 nuoren syömishäiriöpotilaan joutumisen erikoissairaanhoidon hoitajaksolle (säästö koskee Pohdetta)
	Yksi 20-vuotiaan itsemurhakuolema maksaa 456 000 € ja 50-vuotiaan 309 000 € . Vuosittain kuolee keskimäärin 65 henkilöä, joista 2 alaikäistä. Kustannus keskimäärin 24 miljoonaa euroa vuodessa. (Tutkimusprofessori Timo Partosen tiedonanto 7.5.2023)	<ul style="list-style-type: none"> 7,8 prosentilla 20 vuotta täyttäneistä ja sitä vanhemmista on ollut itsemurha-ajatuksia 12 viime kuukauden aikana (24 400 aikuista asukasta) 	<ul style="list-style-type: none"> ehkäisemme 3 nuoren aikuisen itsemurhakuoleman (vuosittainen säästö koskee yhteiskuntaa)
Yksinäisyys vähenee	Tietoa Suomesta ei tiettävästi ole. Britanniassa on laskettu, että yksinäisyys maksaa vuodessa 11 380 € per yksinäinen ihminen. Hollannissa on arvioitu yksinäisyyden aiheuttavan 8 % terveystoimen kustannuksista. Eduskunnan asiantuntijaryhmän tiedote	<ul style="list-style-type: none"> 8. ja 9. luokan sekä lukion ja ammattikoulun 1. ja 2. luokan oppilaista 16-18 prosenttia ja 12 prosenttia 20 vuotta täyttäneistä ja sitä vanhemmista tuntee itsensä yksinäiseksi (37 600 ikäryhmiin kuuluvaa asukasta). 	<ul style="list-style-type: none"> ehkäisemme 88 asukkaan yksinäisyyden tunteen (vuosittainen säästö koskee yhteiskuntaa - tarkistettava)
Rahahuolet vähenee	Tietoa kustannuksista ei ole. Rahahuolet ovat yhteydessä ainakin mielenterveyteen, elintapoihin ja yksinäisyyteen.	<ul style="list-style-type: none"> 8. ja 9. luokan sekä lukion ja ammattikoulun 1. ja 2. luokan oppilaista 32-40 % kokee perheensä rahatilanteen olevan kohtalainen tai sitä huonompi (4803 ikäryhmiin kuuluvaa nuorta). 20 vuotta täyttäneistä ja sitä vanhemmista 18 % on joutunut vuoden aikana tinkimään ruoasta, lääkkeistä ja lääkärikäynneistä (5641 aikuista). 	

* Säästöissä ei ole voitu huomioida ennaltaehkäisystä aiheutuvia kustannuksia. Niiden kuitenkin tiedetään olevan pienempiä kuin korjaavissa palveluissa.

Esimerkkejä taloudellisista vaikutuksista (2/2)

Tavoite	Esimerkkejä heikentyneen hyvinvoinnin kustannuksista per henkilö	Kuinka monen ihmisen arjessa asiaa esiintyy Pohjois-Pohjanmaalla?	Noin miljoonan euron säästö* on mahdollista saavuttaa, jos...
Terveellisemmät liikunta- ja syömis-tottumukset	Lihavuus lisää terveydenhuollon kustannuksia 36 % vuodessa eli 866 € per henkilö. Lihavuus ja aineenvaihduntasairauden lisäkustannus terveydenhuollolle 1076 € vuodessa per henkilö. (Vesikansa ym. 2023)	<ul style="list-style-type: none"> Lihavuutta on 20,5 prosentilla 20-vuotiaista ja sitä vanhemmista eli noin 64 000 asukkaalla 90 prosentilla heistä on aineenvaihdunnan sairaus (57 600 asukkaalla) 	<ul style="list-style-type: none"> 929 aikuista pysyy alle 30:n painoindeksissä eli normaalipainossa tai ylipainossa (säästö koskee Pohdetta)
Päihteiden aiheuttamat haitat vähenevät	Asiakaskohtaisista kustannuksista ei ole tietoa?		
Lähisuhdeväkivalta vähenee	Uhrin terveydenhuollon kustannukset vuodessa 1024 euroa suuremmat kuin muilla. Lapsena koettu väkivalta lisää sosiaalipalvelujen ja terveyspalvelujen kustannuksia aikuisena 50 prosenttia . (Siltala ym. 2022)	<ul style="list-style-type: none"> 7-16 prosenttia 8. ja 9. luokan sekä lukion ja ammattikoulun 1. ja 2. luokan oppilaista 7-16 % on kokenut vuoden aikana fyysistä väkivaltaa (2815 ikäryhmiin kuuluvaa nuorta) Vähintään 20-vuotiaista 6,8 prosenttia on kokenut fyysistä tai henkistä lähisuhdeväkivaltaa 12 viime kuukauden aikana (21 313 aikuista) 	<ul style="list-style-type: none"> ehkäisemme 976 asukkaan joutumisen lähisuhdeväkivallan uhriksi (säästö koskee Pohdetta)
Ikääntyneiden kaatumiset vähenevät	Yhden ikääntyneen asukkaan lonkkamurtuman hoidon ensimmäinen vuosi 31 000 euroa . (Duodecimin Käypä hoito -suositus)	<ul style="list-style-type: none"> Vuosien 2020-2022 määrien perusteella keskimäärin 550 lonkkamurtumaa vuodessa Vähintään 75-vuotiaista 9 prosentilla on suuria vaikeuksia asunnosta ulos lähtiessä (3482 ikääntyneellä). 39 prosentilla on vakava toimintarajoite kävelyssä, näössä, kuulossa ja/tai muistissa (15 089 ikääntyneellä). 	<ul style="list-style-type: none"> ehkäisemme 32 ikääntyneen lonkkamurtumaa (säästö koskee Pohdetta)
Paloturvallisuus paranee	Tietoa ei ole. Pohjois-Pohjanmaalla asuinrakennuksen palo ja palovaara aiheuttaa keskimäärin 27 710 euron omaisuusvahingon.	<ul style="list-style-type: none"> Rakennuspaloja on keskimäärin 0,43 paloa per 1000 asukasta. Näistä 33 % tapahtuu omakotitaloissa. Vakavista henkilövahingoista yli 80 % tapahtuu asuinrakennuksissa. 	

* Säästössä ei ole voitu huomioida ennaltaehkäisystä aiheutuvia kustannuksia. Niiden kuitenkin tiedetään olevan pienempiä kuin korjaavissa palveluissa.

7. Miten teimme suunnitelman?

Näin teimme suunnitelman

(tähtimerkki * kertoo, että asia on toteutettu yhteistyössä kuntien kanssa tai että kuntien edustajilla on ollut mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa)

Ymmärrys asukkaiden hyvinvoinnista

Kysely asukkaille ja heitä edustaville tahoille (kevät 2021, 4693 vastaajaa) *

Kuntien hyvinvointi-
kertomukset ja
-suunnitelmat

Pohjois-Pohjanmaan
asukkaiden
hyvinvointikertomus
vuosilta 2018-2022 *

Kertomuksen jälkeen
julkaistut uudet
Kouluterveyskyselyn ja
Terve Suomi -tutkimuksen
tulokset

Muut keskeiset asiakirjat
(muun muassa Pohjois-
Pohjanmaan
hyvinvointisopimus 2019-
2025, Pohteen strategia ja
sitä täydentävät asiakirjat)

Petteri Orpon
hallitusohjelma

Sosiaali- ja
terveysministeriön tiedote
kansallisen terveys- ja
hyvinvointiohjelman
käynnistymisestä

Ideapajoja, työpajoja ja digitaalisia alustoja

Ideakilpailu asukkaille
internetissä (249
vastausta) *

2 ideapajaa
kokemustoimijoille ja
kehittäjäasiakkaille

5 työpajaa asukas-
ryhmille, jotka eivät usein
koe tulevansa riittävästi
kuulluksi: 1) Tyttöjen talon
asiakkaat 2) Kehitys-
vammaiset henkilöt ja
heidän läheisensä 3)
Työhönvalmennus-
keskuksen asiakkaat 4)
Kuntouttavan
työtoiminnan asiakkaat 5)
D-aseman asiakkaat *

8 avointa ideapajaa
yhteistyökumppaneille
(muun muassa kunnat,
järjestöt ja seurakunnat) *

5 alueellista kokousta
kuntien hyvinvointi-
yhdysheikköiden kanssa
*Pohjois-Pohjanmaan
teemaverkostojen ja
järjestöverkostojen
Padlet-alustat *

Ohjausta, neuvottelua ja kuulemisia

Yhdyspintalautakunta

Pohteen järjestämis-
toimintojen johtoryhmä

Keskusteluja Pohteen
toimialueiden johdon
kanssa

Pohteen vanhusneuvosto,
vammaisneuvosto ja
nuorisovaltuusto

Kuntajohtajien foorumi *

Lakisääteiset hyvinvoinnin
ja terveyden edistämisen
neuvottelut: kuntien
johto*, aluehallintovirasto,
järjestöyhteistyöryhmä
Jyry, Pohjois-Pohjanmaan
liitto

Hyvinvoinnin edistämisen
yhteistyöryhmä Hyry *

Järjestöyhteistyöryhmä
Jyry *

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointijohtamisen
katsaukset *

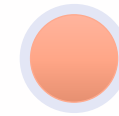
Lukuisia muita
keskusteluja eri tahojen
kanssa *

Mahdollisuus antaa palautetta

Virallinen lausunto *

Palautelomake
internetissä *

Päätöksenteko

Yhdyspintalautakunta

Aluehallitus

Aluevaltuusto

**Etsimistä,
kokoamista,
kirjoittamista,
tiivistämistä ja
muokkaamista
– yksin ja yhdessä**

Lämmin kiitos
yhteistyöstä!

Lisätietoa

Sanna Salmela

Hyvinvoinnin edistämisen päällikkö

Puh. 040 5890 132

Sähköposti: [sanna.salmela\(a\)pohde.fi](mailto:sanna.salmela(a)pohde.fi)

